

Frágreiðing og tilmæli um dagfórda, nøktandi og útbygda veðurtænastu í Føroyum

Menning av veðurtænastuni

26 apríl 2019

Úrskurður, niðurstøða

Tað er stórir tørvur á og stuðul til arbeiði at fáa ein dagfórðan føroyskan veðurstovn. Tað verður mett, at við eini meirupphædd uppá góðar 3 mió kr., frá einari árliga upphædd á umleið 5 mineyügtó kr. til umleið 8 mió kr., er møguleiki at fáa byrjan á eina dagfórða, útbygda og nøktandi føroyska veðurtænastu við betri og meira álítandi veðurforsagnum fyri allar Føroyar og føroysk áhugaøki, betri miðling og luttøku í kanningum og granskingum av veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum til gagns fyri sjóvinnu, vinnu á landi, flogferðslu, tilbúgving og tað føroyska samfelagið sum heild.

Veðurstøðin á Boðanesi, Hoyvíksvegur 69, Tórshavn.

Veðurmenningarbólkurin

Rúnar Alix Rasmussen, veðurfrøðingur, MSc

Hanus Kjølbro, veðurkønur, Sjónám

Bárður A. Niclasen, lektari í alisfrøði, Ph.D., Náttúruvísindadeildin, Fróðskaparsetrið

Andras M. Poulsen, tilbúgvingarsamskipari, Fiskimálaráðið

Jóannes Heimustovu, samskipari, Vørn.

Innihaldsyvirlit

Samandráttur	4
Fororð	6
1. Inngangur	6
1.1. Yvirtøku av Veðurtænastuni frá DMI	7
1.2. Veðurtænastan fyri flogferðslu	7
2. Veðurtænasta og tilbúgving	8
2.1. Tilbúgvingin í Føroyum	8
2.2. DMI og tilbúgving	9
3. Veðurtænastuviðurskifti og førleikar í Føroyum – tilfeingi og førleikar	10
3.1. Útbúgving	10
3.2. Gransking í veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum	10
3.3. Veðurmodel fyri Føroyar (downscaling)	11
3.4. Veðurmátningar	12
3.5. Miðling av veðrinum í Føroyum	13
3.6. Veðurlæra sum lærugrein í føroyskum skúlum	14
3.7. Fundir við ymsar stovnar, feløg v.fl.	14
3.7.1. Atlantic Airways	15
3.7.2. Búnaðarstovan.....	16
3.7.3. Fiskaaling	17
3.7.4. Fróðskaparsetur Føroya	18
3.7.5. Havstovan	18
3.7.6. Jarðfeingi	19
3.7.7. Kringvarp Føroya, KVF	21
3.7.8. Landsverk.....	21
3.7.9. MRCC	22
3.7.10. SEV	23
3.7.11. Umhvørvisstovan/Orka	24
3.7.12. Vága Floghavn.....	24
3.8. Viðmerkingar, ynski og ráð frá ymsum feløgum, felagsskapum, miðlahúsum v.fl.	26
3.8.1. Bóndafelag Føroya	26
3.8.2. Hiking.fo.....	27
3.8.3. Smyril-Line	27
3.8.4. Visit Faroe Islands.....	28
4. Viðkomandi samskifti og vitjanir í grannalondum	28
4.1. Vitjanir í grannalondum	28
4.2. Samskifti við Veðurstovu Íslands	30

4.3. Samskipti við ymsar veitarar - forrit, veðurdata/grafikki og veðurradar	30
5. Endurskoðan av sáttmála við DMI.....	31
6. Ein føroyskur veðurstovnur - hugsjón, endamál og uppgávur.....	32
7. Skipan av veðurstovni	32
7.1. Samleiki	32
7.2. Bygnaður	32
7.3. Vaktarskipan, útbúgving, gransking, teldur v.m.	33
7.4. Mátingar, data	34
8. Tilmæli	35
8.1. Viðmerkingar til “Fyribils uppskot til rakstrarætlan fyri ein dagfórðan veðurstovn”:	36
9. Ymisk skjøl, viðlagt:	38
Fylgiskjal A. Veðurtænasta í Føroyum, setan av arbeiðsbólki og lýsing av arbeiðssetningi.....	39
Fylgiskjal B. Tíðindaskriv frá Fiskimálaráðnum um menning av føroysku veðurtænastuni.....	41
Fylgiskjal C. Stutt frágreiðing frá Vørn um Veðurtænastuna	42
Fylgiskjal D. Kostnaðarætlan fyri høvuðsbólkar úr uppskoti um sáttmála við DMI.....	44
Fylgiskjal E. Fyribils meting av møguligari rakstrarætlan fyri ein dagfórðan veðurstovn.....	45
Fylgiskjal F. Samskipti við stovnar, virki og felagsskapir	46
Fylgiskjal G. Nakrar slóðir	51

Samandráttur

Uppskotið um yvirtøku av veðurtænastuni varð viðtikið í 2008, og formliga varð veðurtænastan yvirtikin frá DMI 1. apríl 2009. Í lógini um yvirtøku av veðurtænastuni stendur m.a.: “.. *Sum frálíður er ætlanin at víðka virkseimið við tveimum veðurfrøðingum, og verður samlaði kostnaðurin hjá landinum av veðurtænastuni tá mettur at verða kr. 6.000.000,00 ..*”.

Veðurtænastan er nú ein partur av Vørn og hevur eina rakstrarjáttan uppá umleið 5 mió kr. árliga. Sum er starvast eingin veðurfrøðingur í Føroyum og veðurforsagnir v.m. verða keyptar frá danska veðurstovninum, DMI, fyri uml. 1,9 milliúnir um árið.

Í mai 2018 setti landsstýrismaðurin innan málsøkið “veðurtænasta” ein arbeiðsbólk at gera eina ætlan um dagfórda, útbygda og nøktandi veðurtænastu í Føroyum. Lýstur var arbeiðssetningur, harundir, at arbeiðsbólkurin skal koma við eini ávegis frágreiðing við einum fyribils tilmæli tann 1. oktober 2018.

Arbeiðsbólkurin sum stutt kallar seg veðurmanningarbólkurin (VMB) fór rættiliga til verka í juni 2018 og hevur havt fundir og samskipti við fleiri føroyskar stovnar og virki umframt fundir og samskipti við viðkomandi stovnar í grannalondunum.

Niðurstøðan av hesum fundum, samrøðum og samskipti er, at tað er tørvur á og stórir stuðul til arbeiði at fáa ein dagfórda føroyskan veðurstovn.

Viðvíkjandi navn fyri eina útbygdari og nøktandi føroyska veðurtænastu meta vit at “Veðurstovan” ella “*Veðurstova Føroya*” er gott og samsvarar við Havstovan, Umhvørvisstovan, Hagstovan, Búnaðarstovan v.fl. og eisini Veðurstofa Íslands.

Bygnaðarliga meta vit, at tað ikki er grundarlag og heldur ikki neyðugt at gera ein nýggjan sjálvstøðugan stovn, men at “Veðurstovan” verður ein partur av øðrum stovni – ein deild. Vit nýta tó orðið veðurstovn um Veðurstovu Føroya, hóast skipanin møguliga verður sum deild.

Mett verður, at Havstovan, Fróðskaparsetrið og Umhvørvisstovan ivaleyst eru teir stovnar, har mest samvirkanarárin ella synergi er viðvíkjandi gransking og kanningum, soleiðis at betri møguleikar eru at troyta tilfeingið og førleikarnar. Viðvíkjandi vaktartænastu og tilbúgving verður mettt, at mest samvirkanarárin er við Vørn/MRCC.

Vit hava havt fund við Vørn og fingið frágreiðing um, at teir við eini lógujáttan í 2017 og sparingum av lønarupphædd hava fingið veðurstøðirnar kring landið dagfórda og sett upp tvær nýggjar veðurstøðir, á Eiði og Borðan, so tað nú eru 6 veðurstøðir í Føroyum. Á veðurstøðini á Boðanesi eru gjørda stórar ábøtur á ognina, so hon nú er í rættiliga góðum standi. Mett verður, at við núverandi upphædd á umleið 5 mió kr. árliga, er møguleiki at reka núverandi skipan við 6 veðurstøðum, einari radiosondustøð á Boðanesi, avtalu við DMI ella annan veðurstovn v.m. Mátingar síggjast á vedrid.fo

Vit hava havt samráðingar við DMI um endurskoðan og dagfórting av sáttmálanum, soleiðis, at tað verður møguleiki at gera veðurforsagnir her í Føroyum á sama hátt sum á DMI, og at menna granskingararbeiðið t.d. við veðurmodellum og downscaling. Eftir ætlan verður hesin sáttmálin galdandi frá 1. juli 2019. Nýggi sáttmálin við DMI er í fyrstu atløgu næstan á sama kostnaðarstigi sum nú – tó eitt sindur bíligari. Men sáttmálin er gjørdur soleiðis, at tað verður lættari at gera sparingar her. Mett verður tó, at tað eisini við einari útbygdari veðurstovu verður neyðugt við einum sáttmála við DMI ella annan veitara.

Fyri at fáa ein dagfórda veðurstovn, verður neyðugt við nøkrum veðurfrøðingum og hartil koma útreiðslur til servara-teldur og/ella mini-super-teldur v.m. Harumframt eru ynski um fleiri mátingar kring landið, bæði til kanningar og tilbúgving.

Fyri at hækka um trygdina hevur AA keypt og sett upp veðurradara á Sornfelli. Við hesum veðurradara eru betri møguleikar at meta um vandamiklan turbulens, og tyrluflogskiparnir eru sera fegnir um nýggja veðurradaran, sum hevur “kollvelt tyrluflúgvingina í Føroyum”. AA metir, at aðrir stovnar, virki og eisini vanlig fólk kunnu fáa stóra gleði av hesum data. Roknað verður við, at data sum frálíður kunnu síggjast av almenninginum.

Tað skal viðmerkjast, at vit (VMB) hava lagt stóran dent á at øll data eru “frí-data”, tá vit meta, at tað hevur størst gagn fyri samfelagið. Um veðurstovan móguliga skal yvirtaka radaran frá AA, er eitt mál fyri seg. Mett verður at neyðugt er við trimum radarum, um allar Føroyar skulu røkkast.

Vit hava gjørt eina fyribils meting av eini móguligari rakstrarætlan fyri komandi ár, og tað verður fyribils met, at við einari meirupphædd uppá góðar 3 mió kr., frá einari árliga upphædd á umleið 5 mió kr. til góðar 8 mió kr., er móguleiki at fáa gongd á eina dagfórda, útbygda og nøktandi føroyska veðurtænastu við betri og meira álítandi veðurforsagnum fyri allar Føroyar og føroysk áhugaði, betri miðling og luttøku í kanningum og granskingum av veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum til gagns fyri sjóvinnu, vinnu á landi, flogferðslu, tilbúgving og tað føroyska samfelagið sum heild.

Tað skal viðmerkjast, at her er ikki roknað við einari krevjandi vaktarskipan sum 24-7-365, men meira 12-7-365 og til byrjan 12-5-250 - so eykavakt, um veðrið ella onnur viðurskifti krevja tað. Um stovnurin skal hava vaktarskipan alt døgnið, 24-7-365, verður leysliga met, at samlaði árlici kostnaðurin so verður uml. 10 mió kr. Um íløgur skulu gerast í fleiri veðurradarar, vil tað eisini krevja eina serjáttan.

Fororð

Jóladag 2016 fór herviliga ódnin URD fram við Føroyum við metvindi og nógvum skaðum kring landið. Eftir tað var í miðlunum tosað um at menna veðurtænastuna, og ein lítil bólkur gjørdi av egnum ávum eitt uppskot til Fiskimálaráðið *“Menning av veðurtænastuni -í nútíð og framtíð”*, 16. januar 2017, Rúnar Alix Rasmussen, Bárður A. Niclasen og Hanus Kjølbro.

Á fíggjarlógini fyri 2018 var ein játtan til veðurmeningarbólkin, og vit settu rættliga skjøtul á arbeiðið í juni mánað í 2018, og 5. oktober 2018 handaði VMB *“Ávegis frágreiðing og fyribils tilmæli”* til Landsstýrismannin:

<https://www.fisk.fo/fo/kunning/tidindi/landsstyrismadurin-fingid-handad-avegis-frageiding-og-fyribils-tilmaeli-fra-vedurmenningarbolkinum/>

Frágreiðingin var mest grundað á kanningar av førleikum og tørvi í Føroyum og fyribils samráðingar við DMI. Niðurstøðan var, at *“tað er stórus tørur á á einum betri veðurstovni, og vit vóna, at tað nú veruliga verður settur skjøtul á til gagn fyri tað føroyska samfelagið.”*

Ávegis frágreiðing var væl móttikin og fekk góða umtalu í t.d. KVF, har nakrir tíðindastubbar tóku støði í ávegis frágreiðingini. Fiskimálaráðið metti tó, at málið skuldi kannast meira gjølla, og at Veðurmeningarbólkurin skuldi halda áfram við arbeiðinum í 2019, og so kann vónandi setast rættiligur skjøtul í 2020.

Síðani *“Ávegis frágreiðing”* hava vit gjørt uppskot um nýggjan dagfórda sáttmála við DMI, so betri móguleikar verða at gera veðurforsagnir í Føroyum og kanningar/gransking av veðurmodellum.

Vit hava eisini havt enn fleiri fundir og samskipti við stovnar, feløg og virki umframt viðkomandi stovnar í grannalondum. Eisini hava vit gjørt fyribils kanningar av ymskum viðurskiptum av týðningi t.d. limskap í altjóða felagsskapum, forrit v.m.

Vit meta í bólkinum, at arbeiðið hevur gingið væl og undirtøkan og stuðulin hevur verið stórus. Serstakliga er tað positivt, at tað finnast fólk í Føroyum við røttu útbúgving og áhuga/ágrýtni, so móguleiki er at seta føroyskar veðurfrøðingar/veðurkøn í starv, so eitt munagott stig kann takast fyri at fáa gongd á at menna eina dagfórda, útbygda og nøktandi føroyska veðurtænastu.

1. Inngangur

Vit hava ikki her kannað søguna hjá veðurtænastuni, men á einari ferð á Veðurstøðini á Boðanesi komu vit fram á eina søguliga frágreiðing frá 1999 av Vagn Erik Michelsen: *“Veðurvánirnar fyri Føroyar ...! Um veðurtænastuna – hvussu hon kom í, hvussu hon hevur ment seg, og hvussu hon virkar í roynd”*, sí viðlagda skjal nr. 1. Har stendur mangt áhugavert, m.a.: *Longu á sumri 1866 sendi Scottish Meteorological Society sjótermometur til Guldberg, lækna, í Havn, Olaf Pálsson í Reykjavík og A. C. Thorlacius á Stykkishólmi. Móti endanum av 1866 varð so stovnað ein veðurfrøðilig mátistøð í Havn, ið heintaði upplýsingar fyri Scottish Meteorological Society. Mált varð í urtagarðinum vestan fyri Færø Amts Hospital (1829-1924) í fimtan ár, frá 1867 til 1881. Vindferðin varð skrivað niður á Skansanum og er at finna í Skansajournalunum 1782-1902.*

.....

Danmarks Meteorologiske Institut stovnsetti sostatt 1. april 1872 í Havn sína fyrstu málistøð nr. 33071, nevnd Tórshavn Skúli, sum helt áfram við málingum hjá Louis Bergh, har hann nú sjálvur kom at virka fyri DMI, til hann fór til Danmarkar í 1903 eftir at hava verið fyrstilærari her í 36 ár. Realskúlin var norðan fyri kirkjuna, har H. N. Jacobsens Bókahandil nú er. Regnmálarin stóð vestanfyri, í urtagarðinum, tað sum í dag nevnist Boisensgarður.

.....

1.1. Yvirtøku av Veðurtænastuni frá DMI

Uppskotið um yvirtøku av Veðurtænastuni varð viðtikið í 2008, sí viðlagda skjal 2,3,4, og formliga varð Veðurtænastan yvirtikin frá DMI 1. apríl 2009, skjal 5. Veðurtænastan er nú ein partur av Vørn og hevur eina rakstrarjáttan (2019-2021) uppá umleið kr. 5 mió kr. árliga til fylgjandi, sambært fíggarlógini:

- *Radiosonderingar tvær ferðir um samdøgrið*
- *Innlesir veðurforsagnir á telefonsvarara fyra ferðir um samdøgrið*
- *Umsitur veðurstøðirnar: Akraberg, Mykines, Fugloy, Borðan, Eiði og Tórshavn*

umframt eisini avtalu við DMI um veðurforsagnir v.m., og kr. 500 tús. til at menna eina føroyska veðurtænastu. Hetta arbeiðið byrjaði í 2018, tá játtanin varð hækkað við 300 tús. kr. til at menna eina føroyska veðurtænastu.

Í lógini um yvirtøku av Veðurtænastuni stendur m.a.: *“Sum frálíður er ætlanin at víðka virkseimið við tveimum veðurfrøðingum, og verður samlaði kostnaðurin hjá landinum av veðurtænastuni tá settur at verða kr. 6.000.000,00.”*, og hevði minnilutin viðmerkingar. *“... varð søkt eftir veðurfrøðingi at halda fram í starvinum, men tað eydnaðist ikki at fáa nakran skikkaðan at taka av avbjóðingini. Grundgevingin segðist vera, at avbjóðingin var ikki nóg stór fyri útbúnar veðurfrøðingar, sum ynsktu fjølbroyttar og avbjóðandi arbeiðsuppgávur og eitt fyri teirra starvsøki mennandi fakligt umhvørvið at starvast í. Tí er undrunarvert, at tað í uppskotinum um yvirtøku av málsøkinum einki verður sagt um, hvussu landsstýrissamgongan ætlar at skipa eina komandi føroyska veðurtænastu bygnaðarliga, innihaldsliga, hvørjar framtíðarætlanirnar eru við yvirtøkuni, og í hvønn mun ætlanin er at raðfesta málsøkið á fíggarlógini komandi árin.*

Føroyar eru fiskivinnutjóð og hava eisini týðandi flogvinnu, so neyvan nakrastaðni í verðini eru fólkíð og virkseimi tess so nóg tengd at veðurforsagnum sum her. Tí er upplagt, at vit sjálvi fysisita júst hesum málsøki. Tí fer minnilutin, hóast omanfyristandandi viðmerkingar og við teirri vón, at viðmerkingarnar fara at verða tiknar við í komandi fyrireikingararbeiðið, tá føroyska veðurtænastan verður skipað, at mæla tinginum til at taka undir við uppskotinum.”

Sum er, starvast eingin veðurfrøðingur í Føroyum, og veðurforsagnir v.m. verða keyptar frá danska veðurstovninum, DMI, fyri uml. 1,9 milliónir um árið.

1.2. Veðurtænastan fyri flogferðslu

Tað skal viðmerkjast at yvirtøkan av veðurtænastuni tann 1. apríl 2009 ikki umfatar *“flyvemeteorologiske tjenester”*:

Brot úr ” SAMARBEJDSAFTALE mellem Færøernes Fiskeriministerium (FF) og Danmarks Meteorologiske Institut (DMI)” frá 1. apríl 2009 (skjal 5):

“.....

1. Ved lagtingslov nr. 53 af 7. juni 2008 blev det besluttet, at de færøske myndigheder overtager sagsområdet vejrtjeneste med virkning fra 1. april 2009.

Sagsområdet omfatter ikke flyvemeteorologiske tjenester i henhold til luftfartslovgivningen, for hvilke den meteorologiske myndighed for civil luftfart, Statens Luftfartsvæsen (SLV), udpeger en leverandør (service provider). DMI er p.t. af SLV udpeget som service provider på det luftfartsmeteorologiske område. Endvidere omfatter det overdragne sagsområde ikke specialservicering af forsvaret i det færøske område.

....”

Vit hava, sum er, onga áskoðan um yvirtøku av “flyvemeteorologiske tjenester”, og hava ikki sett okkum fyri at lýsa hesi viðurskifti í hesi frágreiðing.

Men tað er eyðsæð, at flogferðslan skal hava neyvar og serstakar veðurforsagnir, sum kanska ikki eru so lættar at gera í Føroyum, sum støðan er nú. Men uppá sikt eru vónir um betri forsagnir av mjørka, turbulensi, vindi, avfalli, hita v.m.

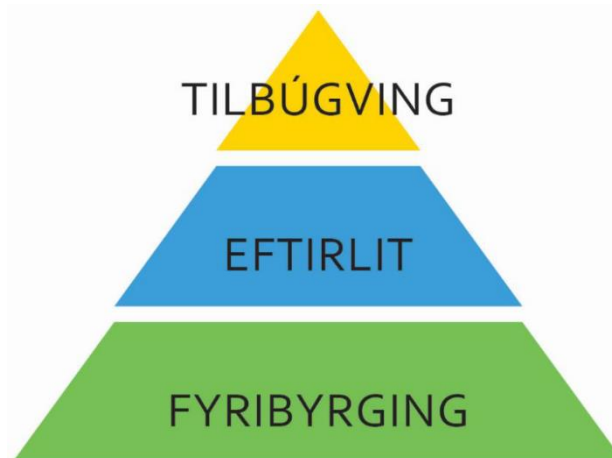
2. Veðurtænasta og tilbúgving.

2.1. Tilbúgvingin í Føroyum

Í tilbúgvingarhøpi verður verður skilt ímillum skaðahendingar, ið eru menniskjaskaptar og skaðahendingar, ið eru náttúruskaptar.

Náttúruskaptar hendingar	
Veðurfyribrigdi	Smittandi sjúka
<ul style="list-style-type: none"> Ódnarveður Stórkavi og nógv regn 	<ul style="list-style-type: none"> Alheimsfarsóttir Húsdjórásjúkur og “zoonosur”
Menniskjaskaptar hendingar	
Vanlukkan (ótilætlaðar hendingar)	Trygdarhóttanir (Tilætlaðar hendingar)
<ul style="list-style-type: none"> Vanlukkan við flutningsførum á sjógv og á landi Vanlukkan við vandamiklum evnum á landi Dálkingarvanlukkan á sjónum Kjarnorkuvanlukkan 	<ul style="list-style-type: none"> Telduálop (Cyberálop) Yvirgangsálop

Í skjalinum “Tilbúgvingin í Føroyum”, ið varð latið landsstýrismanninum í tilbúgvingarmálum í 2017, verður ført fram, at ofta verður ov lítið av orku og peningi nýtt til fyribygging og eftirlit, hóast tað er her mannalív, umhvørvi og virði best kunnu verjast. Tað verður víst til tilbúgvingarpyramiduna, sí niðanfryi, ið vísir, hvussu fyribygging og harnæst eftirlit í eini góðari tilbúgving minka um talið av hendingum, sum krevja, at tilbúgvingaráttøk verða sett í verk og eisini minkar um vandan av hvørjari einstakari hending. Tað er, tá ið óhappini henda, at vandin fyri at missa mannalív og virði gerst veruleiki

Ein vælverkandi veðurtænasta er fyrst og fremst fyribygging, men kann eisini gerast alneyðug í einum størri átaki, tá støða skal takast til, hvussu ein hending skal loysast á útinnandi og stýrandi støði. Tað er alneyðugt, at borgarar og vinnurekandi fáa ávaringar í rímligari tíð, soleiðis tey hava

möguleikan at seta í verk fyrirbyggingu átök í mun til komandi ódnarstormar og onnur veðurfyrirbyggingu, men það kann eisini gerast alneyðugt í sambandi við eitt átak, at átakseindirnar javnan fáa kunning, um veður samstundis, sum átakið ferð fram.

Sum dømi kann hugsast, at eitt skip er í neyð, og tyrla og skip eru á veg til knattstøðuna, har neyðstadda skipið er í sambandi við bjarging. Um talan er um ivaveður, er alneyðugt hjá bjargingarmanningini at vita, hvørji veðurútlit eru, so bjargingararbeiðið kann leggjast til rættis og samstundis minka um vandan fyri, at bjargingarfólk koma til skaða ella í ringasta føri lata lív. Vit minnst øll syrgiligu vanlukkuna í 1992, tá ið tyrlan "Vípan" fór úr Klaksvík við einum sjúklingi til Havnar og á veg aftur til Klaksvíkar rendi seg í eitt grovt kavaæl. Eitt annað hugsað dømi kann vera, at ein størri eldur er í einum býi ella størri bygd, og tað er avgerandi hjá átaksleiðsluni at vita, hvussu vindurin væntandi fer at liggja, soleiðis at hædd kann verða tikið fyri hesum, beinanvegin átakið byrjar. Tað verði seg í sambandi við avgerðina um ein ávaring, sokallaði bráðfeingisboð, skulu varpast út við kunning um, hvussu vanlig fólk skulu fyrihalda seg til vandan og í sambandi við hvussu átaksleiðslan skal skipað sjálvst áttaksøki fyri at tryggja at t.d. viðgerðarstaður og bráflutningsstaður ikki verða staðsett á einum møguligum vandaðki.

Vanligt veður øll tilrættarlegging av tilbúgving deild í trý (3) stig. Stig eitt (1) er ráðleggingararbeiðið, ið skal gerast áðrenn eina møguliga skaðahendingin. Stig tvey (2) er tilrættarlegging av tí, ið skal henda undir sjálvari skaðahendingini og síðsta til allarseinast stig trý (3), sum lýsir, hvat skal gerast eftir skaðahendingina.

ÁÐRENN (1): Tað er alneyðugt at hava eina mynd av, hvat kann henda orsaka av einari skaðahending. Hetta veður gjørt við at gera váðametingar, fyrirbyggingu átök í mun til eyðmerkta váðan og tilbúgvingarætlanir í teimum førum, tað veður mett neyðugt í mun til vandan. Í hesum arbeiði kann hugsast gransking innan veðurfyrirbyggingu, menning av veðurmodellum og so framvegis, kann vera eitt gott íkast í hesum týðningarmikla arbeiði. Eisini er neyðugt hjá øðrum, tað veður seg landstiltbúgvingin, kommunala tilbúgvingin, borgarar, tryggingarfeløgini og so framvegis, sum hava brúk fyri at fáa eina so neyva veðurforsøgn sum møguligt og á tann hátt kunnu taka fyrirbyggingu stig fyri at minka um møguliga skaðan.

UNDIR (2): Tá ein skaðahending er veruleiki, kann tað gerast alneyðugt fyri bjargingararbeiðið, at stýrandi og útinnandi støði hava eina mynd av veðrinum teir næstu tímarnar. Tí er eisini alneyðugt, at ein føroysk veðurtænasta kann geva hesa mynd, óansæð nær á døgnum skaðahendingin er. Í løtuni er samstarvsavtala við DMI um at veita hesa tænastu, og veður hon brúkt, tá ið MRCC samskipar bjargingaráttök innan fyri føroyskt sjóðki. Eisini er henda tænasta brúkt í sambandi við størri hendingar á landi. Hendingar uttanlands kunnu eisini hava ávirkan á, hvat ein økismyndugleiki skal leggja av ætlanum. Tað kann verða ein kjarnorkuvanlukka í Evropa, ella sum vit hava sæð tvær ferðir tey seinastu árin, tá ið eldgos hava verið í Íslandi, har avvarðandi myndugleikar hava brúk fyri at fáa eina mynd av, hvussu luftdálkingin væntast at ferðast.

AFTANÁ (3): Aftan á eina skaðahending, tað kann vera ein størri ódn, tá ið nógv hús hava fingið stóran skaða, er umráðandi at borgarin fær eina so vanliga tilveru, sum vanligt. Tí er umráðandi, at kunning er tøk til borgarar, myndugleikar og ikki minst vinnurekandi, so ein kann leita sær vitan, um vandin er av ella ikki.

2.2. DMI og tilbúgving

DMI veitur í dag, sum omanfyri er lýst, føroyskum myndugleikum eina bráðfeingistænastu, har lögregla og MRCC, ið eru samskipandi myndugleikar, kunnu leita sær vitan um veðrið komandi tímarnar, um tað gerst neyðugt. Aftrat hesum umsitur DMI tsunamiltbúgvingina fyri ríkið, ið er skipað á tann hátt, at døgnavaktin á DMI móttækur fráboðan frá IPMA (Instituto Português do Mar e

da Atmosfera) í Portugal og sendur hesi boð víðari til lögregluna, ið somuleiðis hevur døgnvakt og til Jarðfeingi.

Eisini ber til at fáa eina mynd av, hvussu eitt øskuskýggj úr Íslandi ferðast. Her brúkar DMI skipanina ARGOS at gera forsøgnir fyri, hvussu dálkingin væntandi ferðast, sum er sera hent vitan hjá avvarðandi myndugleikum t.d. í mun til fólkahælsu, flogferðslu, vatnveiting o.s.fr.

3. Veðurtænastuviðurskipti og førleikar í Føroyum – tilfeingi og førleikar

3.1. Útbúgving

Tá tað kemur til útbúgving av veðurfrøðingum, so er yvirskipað krøv og kunning at finna frá WMO¹.

Hvussu hetta er skipað í einstøku londunum kring okkum er ymiskt. Í Danmark eru krøvini ein 3 ára Bachelor í “Fysik og Geofysik” frá Københavns Universitet². WMO sertifikat sum vaktar-veðurfrøðingur kann bert fáast á DMI³. Tað tekur eitt hált bæði við teori og praksis, áðrenn viðkomandi er til reiðar at hava egnar vaktir. Tað skal tilskilast, at ein so eisini fær sertifikat sum flúgví-veðurfrøðingur. Ein útbúgving sum vaktar-veðurfrøðingar til vanligar veðurvánir fyri land- og havøki í Føroyum, hevði kanska tikið um helvtina av tíðini. Men tann útbúgvingin er ikki á DMI, longur.

Í Noregi er heiti meteorologur/veðurfrøðingur ikki vart, men vanligu gongdin er at taka eina kandidatútbúgving í Meteorologi⁴ ið krevur eina bachelorútbúgving innan sama evni, ella eina breiða bachelor við ávísu skeiðskrøvum. Eftir hetta er so ein upplæringartilgongd á Meteorologisk institutt, ið líkist henni á DMI. Hesi fáa heitið Statsmeteorolog, og tað er eitt vart heiti í Noregi.

Tað er ikki møguligt at lesa veðurfrøði á universitetsstøði í Føroyum, tí vit hava ikki fólk/førleikar til tað. Møguleiki er at taka grundleggjandi skeið innan stødd- og alis- og verkfrøði, sum saman við eini serliga tilevnaðari lestrarleið, við partvísu uttanlandslestri, kunnu geva atgongd til víðari lestri eitt nú innan veðurfrøði.

Um ein Veðurstova verður veruleiki, so gerst tað møguligt, um lesandi og fígging eru til tað, at menna eina útbúgving innan veðurfrøði saman við Veðurstovuni, á sama hátt sum tað fyrr hevur verið gjørt viðv. útbúgving innan jarðalísfrøði saman við Jarðfeingi ella havfrøði saman við Havstovuni.

Í verandi støðu veit veðurmenningsarbolkurin um nakrar føroyingar, ið eru útbúnir veðurfrøðingar, og hava/fáa masterútbúgving innan veðurfrøði, umframt nøkur, ið hava master/phd útbúgving innan havfrøði, ið fakliga liggur ógvuliga tætt at veðurfrøði, umframt nøkur, ið hava ein bachelor innan geofysik. Afturat hesum eru eisini lærarar í veðurlæru á sjómansskúlunum, ið hava hollar royndir og vitan, tá tað kemur til at tulka forsagnir og at miðla hesa vitan. Vit eru tí av teirri fatan, at tað er møguligt at seta á stovn, og við verandi tilfeingi, menna eina føroyska veðurstovu, ið kann betra um miðling og gransking innan veðurviðurskipti í Føroyum.

3.2. Gransking í veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum

Stóru partur av tí, ið fer fram í Føroyum bæði innan vinnu og frítíðarvirksemi, er tengt at veðrinum. Av tí sama finnast nógv ymisk átøk, ið hava brúk fyri mátingum, forsøgnum og vitan um veðrið. Sum dømi kunnu nevast forsøgn av vindorkuframløslu, hálkuforsøgn fyri vegsaltarar hjá Landsverki,

^{1a} WMO-No. 1083, Guide to the Implementation of Education and Training Standards in Meteorology and Hydrology, Volume I – Meteorology, https://library.wmo.int/pmb_ged/wmo_1083_en.pdf umframt í:

^{1b} WMO-No. 49, Technical Regulations Basic Documents No. 2 Volume I – General Meteorological Standards and Recommended Practices: https://library.wmo.int/doc_num.php?explnum_id=5778

² <https://studier.ku.dk/bachelor/fysiske-fag/specialiseringer/geofysik/>

³ <https://www.dmi.dk/job-og-karriere/bliv-meteorolog/>

⁴ www.uib.no/studier/MAMN-GEOF/MAMN-GFMET

vindviðurskipti og innflúgvíngarturbulensur við flogvøllin, vindviðurskipti og innsigling fyri størri skip í froyrskar havnir, innsavnan av vitan um lokalt veður og bestu ættir til gongutúrar í fjøllunum av Hiking.fo v.m.

Samstundis eru fleiri onnur átøk, ið høvdu fingið gagn av, at veðurviðurskiptini í Føroyum vóru betri skipað. Nøkur dømi eru: samanhangur millum vøxtur og veður (Búnaðarstovan), kanningar av veðurlagið í hæddunum (Jarðfeingi), frárenning og rák á firðunum (Fiskaaling), gransking innan hav- og lívfrøði (Havstovan og Setrið). Orkujavnvág í Føroyum við 100% varandi orku (Setrið, SEV og Orka-Umhvørvisstovan). Ein afturvendandi táttur á fleiri stovnum, ið vit hava samskipti við, er ynskið um lættari atgongd til mátingar, ið hava høgga góðsku.

Tað er tískil óheppið, at eingin samskipandi almenn eind ella áhaldandi gransking hefur verið í froyrskum veðurviðurskiptum higartil. Hetta sagt, so hefur tað gjøgnum tíðirnar verið fleiri ymiskar royndir gjørdar, fyri at bota um nøkur av hesum viðurskiptum, veri tað verkætlanir á stovnum ella átøk frá eldsálum. Vit kunnu í dag í tann mun data enn eru atkomilig og eru dokumenterað, gleðast um hvønn vørr, ið er gjørdur á hesum øki. Uttan ein stovn/stovu, ið hefur áhaldandi ábyrgd og fígging til endamálið, so er vandi fyri, at virðini av fleiri av hesum átøkum við tíðini fjara út í sandin.

Vit hava enn ikki eitt skipað yvirlit yvir alla tær kanningar, ið eru gjørdar innan veður og veðurlag í Føroyum. Tað mesta av tí, vit hava funnið, eru einstakar kanningar í sambandi við verkætlanir t.d. havnir, flogvallir, bygningar, vatn- og vindorkuúttbyggingar, veðurnorm v.m. Gransking innan havfrøði er hinvegin sterkari í Føroyum. Sum dømi kunnu nevast sambandið miðlum globala hitaflutningin og rákið við Føroyar (heitur yvirflatusjógvur norðureftir og kaldur sjógvur við botnin suðureftir), umframt sambandið millum t.d. subpolara meldurin, tøðsalt, gróður og djóralív á okkara leiðum.

3.3. Veðurmodel fyri Føroyar (downscaling)

Frá alisfrøði ber til at sameina líkningar fyri rørlu og termodynamiskar eginleikar, so til ber at rokna út, hvussu veðrið verður í framtíðini, givið at vit vita, hvussu veðrið er í byrjunarstøðuni. Hetta krevur tó so nógva rokniorku, at verulig veðurmodel mugu gerast einfaldari – hetta bæði við at einfalda líkningarnar og at viðkomandi broytingar í rúmi og stað bert verða endurgivin við miðalvirðum fyri ávís øki ella kassar. Í hvørjum av hesum kassum verður so roknað miðaltrýst, hiti, væta, vindur v.m.. Hægri uppløysn merkir smærri kassar og vanliga betur samsvar við veruleikan.

Vanliga mannagongdin viðv. veðurforsagnum er, at stórir nationalir stovnar, so sum NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration), ella millumtjóða veðurstovnar t.d. ECMWF (European Centre for Medium-range Weather Forecasts) savna inn allar tøk og álítandi veðurmátingar ígjøgnum WMO-GTS v.m. og koyra grov-skala veðurmodell fyri alla jørðina. Hesi modell gera forsagnir við eini uppløysn horisontalt á umleið 10-20 km og vertikalt upp í yvir 100 løg. Nationalir veðurstovnar fáa so atgongd til hesar forsagnir og út frá teimum gera egnar forsagnir við eini hægri uppløysn til egin øki. Sum dømi so koyrir DMI fyri stórt øki í Norðuratlantshavi við eini uppløysn á umleið 2,5 km horisontalt og 65 vertikalum lögum. DMI koyrir eisini eitt ikki-operationelt lokalt modell fyri Føroyar við einari uppløysn á 750 m horisontalt.

Ein tænasta, ið gerst alt meiri vanlig, er at koyra fleiri ymisk modellir fyri sama øki (ensemble forecast), og á tann hátt fáa eina meting um óvissuna í forsøgnini.

Tað finnast ymisk forrit til at gera veðurmodell, og nøkur av hesum kunnu koyrast á vanligum teldum til kanningar/granskingarendamál. Eitt slíkt dømi er WRF (Weather Research and Forecasting Model), sum t.d. hefur verið brúkt av lesandi á Setrinum. Skulu slík modell koyrast operationelt við høgari uppløysn, so krevur hetta væl meiri av roknikraft, enn ein vanlig telda kann klára. Nevast

kann, at hetta er sama modellið, ið SEV hefur fingið eina ráðgevandi fyrirteki at koyra fyri seg, í sambandi við vindorkukanningar í Føroyum.

Veðurforsagnir fyri eitt øki sum Føroyar, har ætt og fjallalendið hefur stóra ávirkan á lokala veðrið, kunnu gerast neyvari við at økja upploysingina í modellinum. Ein annar háttur at gera lokalar veðurforsagnir neyvari, er við at leggja so nógvar lokalar mátingar inn sum gjørligt, tí hetta bætir um neyvleikan av byrjunarstöðuni og tískil eisini forsøgnini. Eitt annað, ið kann styrkja um eina operationella tænastru er, at hava ymisk óheft modell, sum kunnu nýtast um standardmodellið ikki viðgerð ávísar hendingar á rættan hátt.

Ætlanin er, at føroyski veðurstovnurin skal fáa umstøður til at koyra slík lokal modell til granskingarendamál og við tíðini eisini til stuttíðar forsagnir. Ætlanin er ikki, at veðurstovan skal hava superteldu/teldu-teyggu, tí hetta verður ov kostnaðarmikið. Heldur er hugsanin at hava sterkar teldur/servearar til egið brúk, meðan operationellar forsagnir koyra hjá veitarara, sum í fyrstu syftu er DMI.

3.4. Veðurmátingar

Veðurmátingar hava verið gjørdar í Føroyum gjøgnum longri tíð og av fleiri ymiskum aktørum. Elstu føroysku teldutøku mátingarnar frá DMI eru úr Tórshavn og byrja í 1873. Hesar innihalda tó ikki mátingarnar, ið landslæknin gjørdi vegna Scottish Meteorological Society 1867-1872. Enn eldri niðurskrivað tilfar finst um føroysk veðurveðurskifti⁵. DMI hefur ígjøgnum tíðirnar virkað sum høvuðsábyrgdari viðv. veðurveðurskiftunum í Føroyum, og verið partur í nógvum ymiskum kanningum í Føroyum. Tær kendastu veðurmátingarnar eru tær av Akrabergi, Fugloy, Mykinesi og Tórshavn, men aftrat hesum eru nógvar kanningar av frárenning, regni, vatnstøðu v.m., sum vit ikki hava fult yvirtilt yvir. Okkum skilt, so var í sambandi við yvirtøkuna í 2009 avtalað, at allar mátingar og tilfar, ið DMI hevði savnað viðv. veðri í Føroyum, skuldu sendast til Føroyar. Tað hefur ikki eydnast okkum at finna hetta tilfar, ella tey, sum hetta var sent til. Longu nú er so mikið fráliðið, at tað ikki ber til hjá DMI at siga, hvønn hetta bleiv sent til (teldupostar t.d. bert goymdir 5 ár aftur í tíð). Vit vóna, at hetta kemur í rættlag.

Eftir yvirtøkuna í 2009 er tað Vørn, ið hefur staðið fyri teimum mátingunum og sonderingum, sum DMI áður gjørdi. Seinastu árin hefur Vørn ment hesa tænastru (sí <http://www.vedrid.fo>), men enn er ymiskt, ið ikki heilt riggar eftir ætlan, t.d. teldusamskifti via DMI og út til aðrar veðurstovnar.

Landsverk hefur í fleir ár havt umfatandi veðurmátingar: 25 veðurmátingar í sambandi við vegakervið og havnir, 4 aldamátingar og 7 vatnstøðumátingar. Áður vóru t.d. eisini regnmátingar og frárenningar partur av mátiarbeiðinum hjá Landsverki, umframt veðurmátingar á støðum, ið ikki beinleiðis høvdu við vegakervið ella havnir at gera. Sum dømi kann nevast, at mátingarnar frá Landsverki 1981-2001 eru dokumenteraðar, teldutøkar og til taks at geva teimum, ið ynskja atgongd.

Á flogvøllinum eru eisini veðurmátingar við høgari góðsku veðurdata frá sensorum við og kring vøllin. Atlantic Airways ger mátingar, ið kunnu nýtast til METAR, á trimum støðum: á Vága Floghavn, við tyrlupallin í Klaksvík og tyrlupallin í Froðba

Aðrir stovnar hava gjørt ymiskar veðurmátingar, men tað mesta av hesum hefur verið kanningar í sambandi við átøk/verkætlanir yvir styttri tíð. Dømi eru Landsverk, SEV, Umhvørvisstovan, Jarðfeingi, Fiskaaling, Fróðskaparsetrið, Búnaðarstovan, Havstovan, Røkt o.fl. Tað mesta av hesum finst bert endurgivið í frágreiðingum, ið ikki eru teldutøkar ella alment atkomiligar. Tað er okkara vón, at ein føroysk veðurstova kann gerast ein miðdepil, ið savnar og ger slíkt tilfar tókt fyri øll.

⁵ Veðurvánirnar fyri Føroyar...! Um veðurtænastru – hvussu hon kom í, hvussu hon hefur ment seg og hvussu hon virkar í roynd. Vagn Erik Michelsen, Viðskerin/Dimmalætting nr. 85, 8. maj 1999.

3.5. Miðling av veðrinum í Føroyum

Miðling av veðrinum í Føroyum hevur verið í útvarpinum síðan seinnapartin av 50unum. Føroyingar lurtaðu eisini eftir norskum útvarpi, og har var eisini at hoyra um veðrið. Tað vóru serliga útróðrarmenn og fólk við tilknýti til landbúnað (*seyður, hoyggj, torv, fuglafleyg o.s.fr.*), sum lurtaðu. Eisini í fiskastykkjunum kring landið var neyðugt at fáa veðurtíðindini við.

Við menningini í tøkni er í dag munandi fleiri móguleikar at fylgja við veðrinum. Á internetinum eru nógvar heimasíður við veðri – grafikkurin er sera góður, og tað ber væl til at fáa góða hylling á, hvat fyriferst í luftini.

Tær føroysku útvarpsstøðirnar senda veðurtíðindi fleiri ferðir hvønn dag.

Byrjandi við útvarpinum hjá Kringvarpi Føroya, so er veðrið partur av mestsum hvørjari tíðindasending. Veðrið er sett aftast í sendingini – uttan so at okkurt ringt veður er ávegis. Tey í útvarpinum hjá Kringvarpi Føroya fáa veðurtíðindini frá DMI. Tey umseta veðurtíðindini eftir einum føstum leisti.

Síðan september 2017 hevur veðurmaður (*fráfarin sjómansskúlalærari*) verið í morgunsendingini hvønn mánamorgun. Hann hevur greitt frá veðrinum fyri komandi vikuna. Hann hevur kryddrað veðurtíðindini við ymiskum forvitnisligum, ið hevur við veðrið at gera.

Tá ið illveður hevur verið – ein ódn hevur verið ávegis – hevur stormradio verið við veðurfólki í studio ella telefon at dagføra stöðuna.

Sjónvarpið hjá Kringvarpi Føroya hevði eitt skifti veðurtíðindi í samstarvi við Storm í Noregi (*goldið av einum sponsori í Føroyum*). Hetta er ikki longur.

Bert í einum blaði, sum enn kemur út á pappíri – verður skrivað um veðrið. Tað er í Norðlýsinum. Har hava tey havt ein veðurmann (*sjómansskúlalærari í starvi*) síðan 2010. Hann skrivar bæði um veðrið, hvussu tað fer at vera næstu dagarnar, men eisini um onnur viðurskifti kring veðrið (*veðurlagsbroytingar, tekin í sól og mána o.s.fr.*). Tíðindastubbarnir um veðrið eru fyri tað mesta bæði í tí prentaða blaðnum, sum kemur út eina ferð um vikuna, og á teirra heimasíðu (www.nordlysid.fo).

Aðrir tíðindaportalir skriva eisini um veðrið. Í Sosialinum (www.in.fo) er skrivað fleiri ferðir um vikuna um, hvussu veðrið fer at vera næstu dagarnar. Er illveður á veg, so er tættari ímillum veðurtíðindini.

Á síðum sum t.d. www.portal.fo og á www.vp.fo og www.jn.fo eru eisini fleiri ferðir um vikuna skrivað um veðrið. Vanlig veðurtíðindi nakrar ferðir um vikuna, og so eitt sindur meiri enn tað, tá ið okkurt er áfatt. Hetta eru millum teir mest vitjaðu portalir í Føroyum.

Tíðindafólkini á portalum leita eftir upplýsingum um veðrið á alnetinum.

Eitt annað er á øllum omanfyri nevndu portalum og á øðrum portalum eisini. Tað eru leinkjur til útlenskar portalir við veðri. Hesir portalir eru m.a. www.belgingur.is, www.theyr.is, www.yr.no, www.windy.com og www.earth.nullschool.net. Tað eru aðrir eisini, men hasir eru teir mest vitjaðu av føroyingum.

Eingin føroysk veðurtænasta er enn. Men føroyingar kanna veðrið hóast tað. Landsverk hevur sett upp nógvar stöðir at máta veðrið fram við landsvegnum. Mátingarnar – t.e. vindur, ætt, hiti o.s.fr. – er til øll at síggja á www.lv.fo. Eisini er ein forsøgn fyri tað næsta døgnið at síggja á síðuni.

Vørn hevur eina heimasíðu www.vedrid.fo. Har eru tøl frá mátistøðum kring landið, sum vísa vind, hita v.m.. Har er eisini ein 48-tíma forsøgn fyri ymisk stöð í landinum.

Veðurmenningarbólkurinn (VMB) hefur keypt þekkingu á www.vedur.fo. Það er m.a. ætlanin að nýta hana til íþkiligrar veðurforsagnar eftir fýroyskum leisti.

Úlendskt sjónvarp sæst í Fýroyum, har sum veðrið fýri okkara leiðir viðhvört er ein partur (*BBC, NRK, DR og TV2*).

3.6. Veðurlæra sum lærugrein í fýroyskum skúlum

Veðurlæra er lærugrein í sjómansskúlnum í Fýroyum. Eitt sindur er eisini um veðurlæru í onkrari framhaldsdeild, í miðnámskúlnum og á læraraskúlanum. Men mest er í sjómansskúlnum – t.e. í Vinnuháskúlanum og Sjónámi.

Byrjandi við lægstu nautisku útbúgvingini – dugnaskaparskeið í sigling – so eru 10 tímar í veðurlæru. Hendan útbúgvingin er á sjómansskúlnum og í kvøldskúla kring landið.

Í skiparaútbúgvingini eru umleið 100 tímar til veðurlæru. Til skipsfýrara verður ekki undirvíst í veðurlæru. Það var það fýri 15 árum síðan, men það bleiv slept í 2004.

Undirvísarar í veðurlæru á sjómansskúlnum og kvøldskúlnum eru vanliga útbúnir skipsfýrarar.

Flogskiparar – tey ið flúgva tyrlu og flogfýr – hava eisini fingið undirvísing í veðurlæru uttanlands. Talan er um væl drúgvári undirvísing í veðurlæru, enn tann á sjómansskúlnum.

3.7. Fundir við ymsar stovnar, feløg v.fl.

Vit hava í fyrstu atløgu havt samskipti/fundir við stovnar og virki, sum beinleiðis nýta veðurdata, gera granskingar innan veður/veðurlag og/ella gera veðurmátningar, umframt KVF, sum er størsti miðlari av veðurtíðindum/veðurforsagnum í Fýroyum: Atlantic Airways, Fiskaaling, Búnaðarstovan, Fróðskaparsetur Fýroya, Havstovan, Jarðfeingi, Kringvarp Fýroya, Landsverk, MRCC, SEV, Umhvørvisstovan/Orka og Vága Floghavn.

Áðrenn fundirnar hava vit sett nakrar standard spurningar (eftir leisti) :

- *í hvønn mun tit nýta veðurdata, nýta veðurforsagnir, hava ella hava havt sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata, veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag v.m.*
- *kt-skipan, servara-teldur v.m. Her hugsa vit serliga um tit gera granskingar, modell-royndir v.m. á servara-teldu ella mini-super-teldu.*
- *alment um stovnin*
- *ynski ella tankar og ráð í sambandi við ein fýroyskan veðurstovn.*

Umframt hesar stovnar/virki hava vit eisini fingið íkast frá ymsum felögum, felagsskapum v.fl., sí 3.7.

Niðurstøðan av hesum samrøðum/samskipti og íkasti er, at

- tað er stórir stuðul til arbeiði at fáa ein dagfórda fýroyskan veðurstovn
- tað eru bert Landsverk og SEV, ið hava sáttmálar viðv. veðurdata, og mett var, at hesir sáttmálar vóru ógvuliga sámiligr
- ongin stovnur ger beinleiðis granskingar/kanningar um veður, veðurlag
- tað eru fleiri stovnar, ið gera veðurmátningar og stórt ynski um betri samskipan, og eisini ynski um fleiri veðurmátningar
- stórt ynski um betri veðurforsagnir, har eisini verður tikið atlit til streym, sjóvarfall v.m.
- tað eru nakrir stovnar/virki (Fiskaaling, Setrið, Havstovan) sum móguliga kundu havt áhuga í einari mini-super-teldu

3.7.1. Atlantic Airways

<https://www.atlantic.fo/>

Alment um stovnin:

Atlantic Airways røkir flogferðavinnu millum Føroyar og útheimin, tyrluflúgvng við ferðafólki millum oyggjarnar, umframt at vera ein partur av tilbúgvngini á landi og sjógv. Sambært avtalu millum Fiskimálaráðið og Atlantic um leiting, bjarging og sjúkraflutning, hevur Atlantic Helicopters fulla tyrlumanning á vakt alt samdøgríð, allar dagar í árinum. Atlantic hevur somuleiðis eina skipan við tilkalling av flogskiparum til bráðfeingis sjúkraflutning við flogfari til sjúkrahús í útlandinum.

Brúk av veðurtænastum:

Flogskiparar hava atgongd til viðkomandi veðurmátngar eftir METAR (Meteorological Terminal Aviation Routine Weather Report) formatinum. Í Føroyum verða gjørdar mátngar, ið kunnu nýtast til METAR, á trimum støðum: á Vága Floghavn, við tyrlupallin í Klaksvík og tyrlupallin í Froðba. METAR eru vanligar tøkur tvær ferðir um tíman – t.e. 20 og 50 minuttir yvir hvønn heilan tíma. Um ásettar broytingar eru í veðrinum, verða SPECI-mátngar sendar. METAR/SPECI verða antin gjørdar automatiskt ella av veðurobservatøri í torninum á Vága Floghavn. Allar mátngar frá Vága Floghavn verða sendar sendar til DMI, ið so kann brúka hesar til at gera stuttíðarforsøgnir fyri flogvøllin og eisini til vanligu veðurvánir fyri Føroyar.

Flogskiparar hava somuleiðis atgongd til TAF (Terminal Aerodrome Forecast), ið eru veðurforsagnir gjørdar serstakt til flogferðslu. Hesar eru vanligar tøkur hvønn 3. tíma og eru galdandi upp til 9 tímar fram og á størru flogvøllum, t.d. Kastrup (EKCH) í upp til 24 tímar. Um broytingar eru í veðurforsagnum kunnu sendast AMD (amended). Í Føroyum verða hesar gjørdar av DMI fyri flogvøllin (EKVG) og fyri tyrlupallin í Froðba (EKFA).

Umframt omanfyrenevndu MEAR/SPECI og TAF/AMD, er lógarkrav, at flogskiparar á flogfórum eisini hava atgongd til kort yvir veðrið í ymsari hædd eftir leiðini, har teir skulu flúgv. Í dag er møguligt at fáa hesa kunning gjøgnum ymiskar appir, t.d. eWAS, og hendan kunning er tøk á paddum og øðrum skermum.

Undir fráferð og landing hava flogskiparar samskifti við tornið, ið m.a. gevur teimum kunning um veðurlíkindini.

Tornið eru opið, tá ið vanlig flogferðsla er. Er tyrlan boðsend uttan fyri vanligar flogtíð, nýta flogskipararnir appir til at fáa upplýsingar um veður og vind. Teir meta, at hetta als ikki er nøktandi.

Atlantic hevur sostatt nógv brúk fyri veðurtænastum, men einki gjald verður givið fyri hesar, annað enn hald av ávísingum appum. Tá ið Føroyar í 2009 yvirtóku veðurtænastuna frá DMI, var “flyvemeteorologiske tjenester” undantikið. Tað er sostatt formelt DMI, sum hevur ábyrgd av veðurforsagnum til flogferðsluna, og tí verður onki goldið til DMI fyri hesar tænastur. Men tað er tó bert partvís galdandi fyri tyrlutænastuna, soleiðis er tað Atlantic Airways sum hevur borið allan kostnað av veðurstøðum í Froðba og Klaksvík, og tað er eisini Atlantic, sum hevur goldið fyri veðurradara, sum er keyptur fyri at betra um trygdina, serliga í sambandi við bjargingaráttøk.

Ynski til ein føroyskan veðurstovn

- Góða og skjóta kunning baseraða á framkomna tøkni, so sum veðurradarar, ið siga, hvar skýggj og avfall eru, og metngar um vind og turbulens.
- Betri forsagnir, serliga eru vindviðurskifti tætt at landi og millum oyggjarnar, sum í verandi støðu eru alt ov óneyv.

Tankar og ráð viðv. nýggjum veðurstovni

- Góðir veðurfrøðingar og veðurmodel eru hent at hava, men vitan heldur enn gitan er tað, ið ger munin í neyðstøðu. Tískil er tað avgerandi at nýggj tøkni, so sum veðurradarar, gerast partur av eini nýggjari veðurtænastu. Ein føroyskur veðurstovnur kundi umsiti eina slíka tænastu, ið bleiv atkomilig fyri øll on-line uttan gjald. Sum dømi um framrot innan regularitetin hjá flogfórnum, so er tað RNP-tøknin (*Required Navigation Performance*), sum hevur gjørt stóra munin og ikki servitan hjá flogskiparunum.
- Til bjarging og trygd sum heild er tað altumráðandi at hava góða tøkni, so at tey, ið skulu seta lívið í váða fyri at bjarga øðrum, kunnu tað so upplýst og vandaleyst sum gjørligt.

3.7.2. Búnaðarstovan

<http://www.bst.fo/>

Alment um stovnin

Búnaðarstovan er fakmálastovnur í landbúnaðarmálum undir Fiskimálaráðnum. Búnaðarstovan umsitur landsjørðina (festijørðina-"kongsjørðina"), ið er uml. helvtin av føroyska lendinum. Harumframt umsitur Búnaðarstovan tær stuðulsskipanir, ið eru til landbúnaðin á Løgtingsfíggarlógini. Somuleiðis rekur Búnaðarstovan Heygshaga í Kollafirði sum royndarbrúk, skipar fyri ávísing landbúnaðarroyndum, undirvísing, gransking og ráðgeving; og í hesum sambandi eisini luttøku í altjóða granskingarverkætlanum.

Í hvønn mun tit nýta veðurdata, nýta veðurforsagnir, hava ella hava havt sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata, veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag v.m.:

Gamla Royndarstøðin í Hoyvík hevði eina veðurstøð standandi, ið máldi ávís data; m.a. hita, avfall, og sóltímar. Óvist er hvussu vorðið var við ætt og vindstyrki.

Tá Royndarstøðin flutti í Kollfjarðardal í 1987, hildu veðurmátningar fram her norðuri við m.a. avfalli og hita.

Gamla veðursmáttan fór av elli fyri nøkrum árum síðani, og í samstarvi við Landsverk (LV) varð keypt ein nýmótans støð í 2016. Her eru tó trupulleikar við henni, tí m.a. avfalsmátningarnar og vindmátningarnar eru ikki rættar. Mátningarnar av hita tykjast at vera í lagi. Strongt hevur verið á LV um at fáa teirra hjálp at fáa støðina í rættlag, men óvist nær møguleiki er fyri tí. Gott hevði verið um ein stovnur hevði ábyrg av hesum.

Sum landbúnaðarstovnur er áhugi í landbúnaðarmeteorologiskum mátingum, tulkningum av data, og forsøgnum. Hettar er galdandi fyri ymisk viðurskifti, alt frá lýsing av vakstrarperioduni og umstøðunum ta árstíðina (min.-maks. temp., avfall, vind, sóltímar, innstráling, døgngradir, tetraterm o.s.fr. bert fyri at nevna onkur viðkomandi parametur) til spáan um vánirnar fyri góðari ræsing og kjøtterra v.m. Eisini er sera áhugavert at kunna fylgja ymiskleikanum kring landið (í 2018 var úrtøkan t.d. væl undir miðal í miðøkinum, bæði tá talan er um gras og um slaktivekt, hetta orsakað av vánaligum og vátum veðri, meðan úrtøkan til gras hinvegin eisini er lág á t.d. Viðareiði, men orsakað av ov lítlari vætu. Í Gásadali, hinvegin, siga tey frá sera góðari úrtøku í 2018). Áhugamálini eru soleiðis mong.

Vit, eins og onnur, sum ikki eru universitet, eru illa roynd av DMI, tá tað snýr seg um atgongd til føroyskar veðurdata; serliga orsakað av teirra kravi um gjald.

kt-skipan, servara-teldur v.m. Her hugsa vit serliga um tit gera granskingar, modell-royndir v.m. á servara-teldu ella mini-super-teldu.

Búnaðarstovan er partur av Landsneti, og sostatt er alt okkara teldukervi í teirra hondum. Vit hava tó ætlan um t.d. egnan GIS-dátu servara hjá Landsneti. Vit gera, sum er, ongar veðurfrøðiligar

simuleringar e.tíl., men tað kundi ivaleyst verið ein viðkomandi og áhugaverdur táttur í atknýti til eitt komandi GIS-virksemi; t.d. hugsa vit um eitt sokallað "TaðingarAtlas" t.v.s. eina GIS-skipan yvir designeraði lendi til at gagnnýta avgassaði tðð á frá tí komandi biogass verkinum. Her kundi veðurdata, so sum hiti og avfall, verið viðkomandi parametur í sambandi við t.d. taðingartíðarskeið, taðingarmongd o.s.fr.

Ynski ella tankar og ráð í sambandi við ein fjøroyskan veðurstovn

Búnaðarstovan hevur avgjørt landbúnaðarfakligan áhuga í eini mentari veðurfrøðitænastu í Føroyum, sum stovnurin hevði kunna vent sær til eftir tørvi, bæði viðvíkjandi dátum, forsagnum, ráðum og tulkingum.

Búnaðarstovan metir ikki, at støðin í Kollafirði, sum partvís eisini hýsir Fiskaaling, er vælegnað at hýsa einum veðurstovni. Teir eru í ferð við ymsar umvælingar og broytingar av bygningum.

3.7.3. Fiskaaling

<http://fiskaaling.fo/>

Alment um stovnin

Fiskaaling er alment partafelag, sum granskar og veitir tænastr og vitan til alivinnuna. Nógv av granskningini fevnir um náttúrugivnu karmarnar har aling er, umframt karmarnar á móguliga nýggjum aliøkjum. Veðurdata eru ein týðandi partur av hesum arbeiði.

Í hvønn mun tit nýta veðurdata og/ella nýta veðurforsagnir:

Fiskaaling nýtir veðurdata í granskning av firðum, sundum og vágum, serliga í mun til alivinnuna. Tí hava vit stóran áhuga í at fáa so góðar data sum til ber.

Tá ið Fiskaaling granskar aldu og streym, hava vinddata stóran týðning. Sum er brúkar Fiskaaling vinddata frá vindmátarum Landsverks, sum tey hava sett fram við vegakervinum, men hesar støðir eru settar, so tær í besta mun lýsa koyrilíkindi, og ikki hvussu vindurin er á firðum, sundum og vágum. Tí hevði verið best, um veðurstøðir vóru settar upp, sum eru staðsettar veðurfrøðiliga, so tær best lýsa vindin á firðum, sundum og vágum.

Rákið í firðum, sundum og vágum er eisini nógv ávirkað av, hvussu nógv feskvatn rennur út. Útboðið av regndátum er sera avmarkað, og tí vera ov nógv fyrivarni í útrokningunum.

Regnmáttingarnar mugu tí betrast munandi, og seta upp í nógv fleiri støðum.

Hava ella hava tit havt sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata, veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag v.m.

Fiskaaling hevur ikki sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag v.m.

Viðvíkjandi kt-skipan, servara-teldur v.m. Her hugsa vit serliga um tit gera granskningar, modell-royndir v.m. á servara-teldu ella mini-super-teldu.

Fiskaaling ger modell-royndir á egnum servara og PhD studentar á Fiskaaling nýta eisini teir teldufasalitetir, sum universitetini teir lesa á, bjóða.

Ynski ella tankar og ráð í sambandi við ein fjøroyskan veðurstovn.

Fiskaaling hava brúk fyri meira meteorologiskum røttum og kontinuerligum veðurdátum. Fiskaaling er í ferð við at menna eitt 3D hydrodynamiskt modell fyri sundalagið, og hevur ætlanir um at gera hetta fyri alt landið. Neyðugt er við einum vindmodellið til at dríva hydrodynamiska modelið. Tískil hava vit sera stóran áhuga í, at eitt háuppløysiligt vindmodell verður gjørt fyri Føroyar.

Um supertelda ella mini-supertelda verður fingin til vega at gera veðurmodell á, er áhugavert, um fiskaaling eisini kann koyra modell á hesi teldu. Modell, hugsað verður um, eru fjarðarák (ROMS) og annars modell av aldu og ráki í firðum, í sundum og vágum.

3.7.4. Fróðskaparsetur Føroya

<https://www.setur.fo/>

Lýsing av stovninum

Fróðskaparsetur Føroya, vanligja kallað Setrið, hevur sum er einki fólk í starvi innan veðurfrøði. Hinvegin so eru starvsfólk á Náttúruvísindadeildini, ið hava stóran áhuga fyri veður, aldu og streymmátinum. Førleikar eru á Setrinum til at koyra teldumodel, so at til ber at gera alduvánir fyri Føroyar umframt forsagnir av sjóvarfallsráki. Eisini eru sterkir førleikar innan KT viðurskifti, so sum heimasíður, datagrunnar og onnur slík viðurskifti.

Setrið hevur ikki útbúgving, ið gevur kompetansu innan veðurfrøði, men hevur fleiri skeið innan stødd- og alisfrøði, ið eru kravd til víðarilestur á slíkum útbúgvingum. Lesandi, ið taka opnar útbúgvingar innan náttúruvísind, kunnu taka fleiri skeið eftir egnum ynski og sostatt tilevna sær eina útbúgving ið líkist/samsvarar við veðurfrøði. Sum dømi kann nevast, at ein lesandi á masterstigi hevur tikið skeið innan veðurfrøði á Universitetinum í Bergen.

Tørvur á veðurtænastum

Setrið hevur, sum partur av ávísnum verkætlanum, keypt veðurmátinum ella model data (hindcasts) frá DMI, men hetta er ikki ein fastur tátur í virkseminum. Sostatt eru ongar fastar útreiðslur til veðurtænastur, sjálvt um gransking fer fram, ið vildi havt gagn av slíkum tænastrum, um tær vóru tøkar fyri einki.

Ynski til ein føroyskan veðurstovn

- Lætta atgongd til nýggjar mátingar
- Góðskutryggjan av mátiskipan og mátingum
- Skipan og greinan av nýggjum og eldri mátingum
- Hjálp í sambandi við undirvísing innan veðurfrøði

Tankar og ráð

- Setrið ynskir samstarv, men hevur undir verandi karmi ikki pláss at hýsa einum slíkum stovni
- Atgongd til munandi roknikraft, um stovnurin far slíka
- Higartil gott samstarv við Belgingur (www.belgingur.is), ið hava áhuga í at menna eina forsagnarskipan fyri veður, streym og aldu.

3.7.5. Havstovan

<http://hav.fo/>

Alment um stovnin:

Havstovan hevur til endamáls at gera kanningar av føroyskum havumhvørvi og tí livandi tilfeingi, har er, og at ráðgeva og kunna landsins myndugleikum og almenningi um hesi viðurskifti. Mest kent millum fólk er teirra virki innan stovnsmetingar og kanningarferðir við Magnusi Heinason. Meiri nágreinilig kunning um stovnin og dagliga virkseimið, gransking v.m. eru tøk á www.hav.fo.

Tørvur á veðurtænastum:

Tørvur er á vanligum veðurvánum og siglingarlíkindum í sambandi við havrannsóknir o.t., men hesar verða ikki keyptar til endamálið. Verandi tænastrur á ymiskum heimasíðum t.d. ocean.dmi.dk nøkta hendan tørvin. Til granskingarendamál hevur stovnurin brúk fyri atgongd til veðurmátinum av

ymiskum slag umframt úrslit frá veðurlagsmodelum. Flestu av hesum eru alment atkomulig og uttan kostnað og kunnu tí nýtast beinleiðis. Í øðrum førum fæst atgongd til data ígjøgnum samstarv í verkætlanum.

Ynski til ein føroyskan veðurstovn:

Serlig ynski til ein føroyska veðurstovn høvdu verið, at:

- 1) fingið lætta atgongd til lokalar mátingar,
- 2) mátingar skulu hava høga góðsku,
- 3) skipan og greinan av eldri veðurmátingum, og
- 4) gott um tætt samstarv kundi verið millum Havstovuna og veðurstovnin í sambandi við evni innan veðurlagsgransking

Tankar og ráð:

Nakrir tankar, ið komu fram í samskiftinum, vóru at:

- A) Umráðandi at starvsfólk á nýggja stovninum fingi góð arbeiðskor og avbjóðingar t.d. lættliga kundu samstarva við aðrar granskarar innan viðkomandi øki
- B) Kostnaðurin av stovninum kundi verðið nakað lægri, um hann gjørdist partur av øðrum stovni, ið hevði líknandi kompetansu og krøv til umsiting og teldukervi v.m.
- C) Ikki undirmeta starvsfólkabyrðina, tá tað kemur til at reka stóra teldu/rokniorku, umframt at halda tung telduforrit koyrandi
- D) Kanna møguleikar at søkja eksterna/EU fígging til servitan í sambandi við byrjan av eini slíkari tænastru
- E) Nýggja rannsóknarskipið fer at hava eina veðurstøð umborð. Hendan kann útbyggjast og møguliga gerast partur av tænastruni frá einum slíkum stovni.

3.7.6. Jarðfeingi

<http://jf.fo>

Um Jarðfeingi

Jarðfeingi er stovnur undir Uttanríkis- og vinnumálaráðnum.

Endamálið hjá Jarðfeingi er at fyrisita, granska, ráðgeva og breiða út kunnleika um kolvetni og jarðfrøðilig náttúruvirði.

Jarðfeingi fyrisitur lóggávuna innan leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Hetta merkir, at stovnurin ráðgevur landsstýrismanninum og almennum stovnum.

Jarðfeingi granskar í jarðfrøði og náttúruleiðslu á landi, á havbotninum og í undirgrundini. Jarðfeingi er jarðfrøðiligt savn fyri Føroyar, og tað merkir, at stovnurin røkir savn av føroyskum grót- og steinsløgum, umframt at stovnurin skipar fyri framsýningum og undirvísing.

Veðurdata eru týðningarmikil partur av nógvum av teimum uppgávanum, sum vit arbeiða við á Jarðfeingi. Hetta fevnir um framleiðslu av eftirfarandi veðurforsagnum, men minst líka nógv um at vit hava brúk fyri góðum veðurdata í sambandi við t.d. kanningar, betri samfelagsgagn av jarðfeingi, útbygging av grønari orku og avmarking av vandum.

Veðurforsagnir skapa trygd. Planlegging av t.d. feltarbeiði og felttúrum, bæði á landi og sjógvi, krevja ofta veðurforsagnir. Jú betri forsagnir, - jú meir fæst burtur úr tíðini uttandura. Vit brúka ofta forsagnir, sum fara einar 4 – 5 dagar fram. Ofta skulu fleiri fólk avstað at gera eitthvørt arbeiði og tað er umráðandi, at óvæntað illveður, mjørki ella annað ikki ger arbeiðið ótrygt.

Nýtsla av veðurdata til kanningar. Veðurdata vera nýtt í sambandi við kanningararbeiði og gransking. Tørvur er m.a. á 30 árs normalum, mánaðarhagtøl og nágreinilig eldri veðurdata um

avfall, temperatur og nógv onnur onnur hagtøl. Ofta kundi verið gott at fingið nágreinilig data heldur enn miðaltøl, men hesi kunnu vera sera trupul at fáa fatur á.

Grundvatn er virðismikið jarðfeingi, bæði til orku og drekkivatn. Kanningar verða gjórdar av grundvatni í Føroyum. Slíkar kanningar tórva veðurmátningar av ymsum slag, sum t.d. avfalsmátningar og mátningar av frárenning. Hetta at nýta grundvatn kann gerast virðismikið jarðfeingi fyri føroyska samfelagið og ein treyt fyri at koma á mál við burðardyggari nýtslu av grundvatni til bæði drekkivatn og orku, verður at skilja vatnjavnvág og vatnrenslid inni í fjallinum. Vit hava brúk fyri avfalsmátistøðum uppi í hæddunum og mátningum av guvan, sum ongantíð eru gjórdar í Føroyum.

Jarðvandar er ein hóttan í øllum fjallaøkjum. Skriðulop og omanlop av alskynsslag er vandamál í øllum fjallaøkjum, og hesin vandin økist fyri tað føroyska samfelagið orsakað av øktari ferðslu, býarbygging undir brattlendi og veðurlagsbroytingum. Tað er umráðandi, at neyðug veðurdata verður innsavnað, so útbygging fær tikið hædd fyri jarðvandum.

Arktiski parturin av Føroyum hevur mestsum ongar veðurmátningar. Veðurmátningar vísa, at Føroyar hava tempererað veðurlag frá sjóvarmálanum og upp í umleið 150 metra hædd. Flest allar veðurstøðir í Føroyum liggja í hesum økjunum og máta tískil ikki hita, avfall og vind í tí ovara partinum av Føroyum, sum fevnir um næstan 80 % av samlaða føroyska arealinum. Tað er týðningarmikið, at vit kenna meir til veðurviðurskipti í hesum øki, tí júst her á markinum millum tempererað og arktiskt veðurlag økist erosiún av bæði vindi, avfalli og biti.

Hvussu laga vit okkum til veðurlagsbroytingar? Mátningar í Føroyum og kring allan heim vísa, at veðurlagsbroytingar henda, og at samfeløg skulu finna hættir at laga seg til slíkar broytingar. Tað er alneyðugt at hava veðurdata úr Føroyum, sum vísa hvørjar broytingar henda. Hvussu broytist avfalsmynstrið og t.d. vindmynstrið og hvørjar eru ekstremhendingarnar? Bert góð data yvir langa tíð kunnu geva tilíkt innlit.

Jarðfrøðilig ráðgeving krevur góð veðurdata. Jarðfeingi veitir jarðtøkniliga ráðgeving í sambandi við ymiskar stórri verkætlanir, sum t.d. tunnilsútbyggingar, vindmyllur, tyrvingarpláss og annað. Slík ráðgeving krevur viðhvørt data um lokal veðurviðurskipti, sum t.d. frárenning í veitum og áum og avfall. Tað styrkir nógv um planlegging av hesum ofta stóru verkætlanunum, um veðurdata eru tøk.

Grøn orka til føroyska samfelagið. Veðurdata um t.d. avfall, vind og temperatur verða grundarsteinar undir at planleggja hópin av móguleikum fyri grønari orku til føroyska samfelagið. Tað er upplagt, at ein veðurtænasta er við til at skipa slíkar data, so tær verða gjórdar á rættan hátt og yvir langa tíð.

Etur erosiúnin tað føroyska lendið? Vit vita, at erosiúnin er hørð nógvastaðni í Føroyum og at ein triðingur av tí føroyska arealinum er bert. Er hetta ein vaksandi trupulleiki, ella eru broytingar at síggja onkrastaðni? Hóast tað føroyska arealið er lítið, vita vit sera lítið um heilsustøðuna so at siga fyri tað føroyska økið. Kortlegging saman við betri veðurdata frá fleiri økjum er ein av grundarsteinunum til at skilja hesa støðu betri.

Viðmerkingar um data. Tær flestu dataseriurnar úr føroyska økinum eru torfórar at fáa fatur á, og ofta eru tær bert tiknar í stutta tíð. Tað verður stórt virði í at fleiri data verða innsavnað úr hesum økinum, sum tað føroyska samfelagið kann hava gagn av bæði í sambandi við góðar veðurforsagnir og í sambandi við útbyggingar og fyrising av náttúruni.

3.7.7. Kringvarp Føroya, KVF

<http://kvf.fo>

Um KVF

Kringvarp Føroya hevur sum sjálvstøðugur, almennur stovnur ávísar public service-skyldur mótvegis øllum borgarum. Kringvarp Føroya hevur ein týðandi leiklut at miðla og mynda føroyska mentan. Stovnurin hevur somuleiðis stóran týdning fyri fólkaræðið í landinum, tí hann í virksemi sínum varpar ljós á og elvir til kjak um samfelagsviðurskipti.

KVF er týðandi miðlari av øllum veðurvánum og hevur skyldu sambært §14 í lógini um Kringvarp at taka lut í almennum tilbúgvingskipanum.

KVF og veðrið frá DMI

KVF fær veðurtíðindi til útvarpið frá DMI, tey verða umsett eftir einum leisti, og tey eru broytt seinni árin. Tað hava verið brúktir stórar upphæddir upp á lang- og millumbylgjusendarar, men nú hevur tað minni týdning. Øll skipini hava góða útgerð við internet v.m., so tey fáa veðurvánir v.m. ymsastaðni frá. Fyrr var soleiðis vanligt, at skipini gjørdur vart við, um okkurt ikki var heilt rætt í veðurvánunum, men nú á døgum kemur tað næstan ikki fyri, at tey hoyra frá skipunum – og tað er neyvan tí, at veðurvánirnar altíð eru rættar nú á døgum.

Higartil hava veðurtíðindi verið lagað til fiskiflotan, men KVF metir, at tað kanska nú er tíð at gera broytingar her, so veðurvánirnar meira verða fyri vanliga borgaran. Tó ikki so, fiskiflotin skal ikki gloymast, og vónandi kunnu enn betri veðurvánir gerast í tíð sum kemur.

Nýggir móguleikar og ráð viðvíkjandi veðurstovni

KVF hevur góðar móguleikar at gera sendingar kring landið við “LiveU”.

Viðvíkjandi veðurforsagnir í sjónvarpi eru nógvir móguleikar, og veðurmenningsbólkurin (VMB) og KVF vóru samdir um, at hetta er eitt øki sum skal raðfestast høgt. Ætlanin er, at VMB seinni í ár fer at kanna ymsar móguleikar, DR, TV2 v.m.

3.7.8. Landsverk

<http://www.landsverk.fo/>

Lýsing av stovninum:

Landsverk hevur nógvar ymiskar uppgávur t.d. ábyrgd av almennum bygningum, landshavnum og tyrlupallum, men serliga er tað landsvegakervið í Føroyum, sum fyllir nógv. Sum partur av teirra tænastráttum verða mátingar gjørdar av eini røð av veðurstøðum kring landið. Landsverk hevur gjørt veðurmátingar síðan miðskeiðis í áttatiárunum, aldumátingar síðan seinast í sjevtiárunum umframt at staðið fyri fleiri vatnstøðumátingum, kanninum av frárenning, umframt kanningar av hálfu, skuggakasti og ferðslu v.m. Stovnurin bjóðar eina røð av mátingum, sum nógvir ymiskir bólkar í samfelagnum dagliga gagnnýta. Til dømis taka fjølmiðlar upplýsingar beinleiðis niður av heimasíðuni og kunngerá hesar fyri Føroya fólki.

Stovnar, virki og einstaklingar kunnu eisini venda sær til Landsverk við fyrispurningum um atgongd til eldri mátingar. Kommunur og byggivinna hava somuleiðis áhuga í upplýsingum, tá ið t.d. havnir, vindmyllur og bygningar skulu byggjast og viðlíkahaldast. Av og á verður Landsverk biðið um at seta upp veðurstøðir, har kannast skal, um ráðiligt er at byggja í ávísam øki. Landsverk hevur í dag 27 fastar veðurstøðir, ið liggja spjaddar um alt landið. Tveir teknikkarar eru í starvi hjá Landsverki, ið millum annað halda veðurstøðirnar koyrandi og saman við einum forritara syrgja fyri, at mátingar áhaldandi koma inn og eru tøk á heimasíðuni og á appum. Veðurstøðirnar, ið hava fastan streym,

vera mettar at kosta kr. 600.000 stykki, tá ið alt tilfar, tól og arbeiðstíð eru roknað við, meðan tær, ið ikki hava fastan streym, eru mettar at kosta áleið kr. 400.000.

Tørvur á veðurtænastum:

Data frá veðurstøðunum hjá Landsverki kunnu bert brúkast til at spáa um koyrilíkindi nakrar tímar fram. Av tí at vegirnir helst skulu saltast, áðrenn tað gerst hált, alla tíð á samdøgrinum, so hevur verið neyðugt at brúka eina enn betri háлкуávaringskipan. Tann skipan, Landsverk brúkar í dag, er upprunaliga ment av danska Vejdirektoratet og krevur forsagnir frá DMI fyri at rigga. Hendan skipan brúkar lokalu mátingarnar og forsøgnina frá DMI fyri at spáa um koyrilíkindini í upp til 24 tímar fram. Afturat hesum keypir Landsverk 48 tíma meteorogram frá DMI fyri støðina á Boðanesi í tveimum hæddum (0m og 350m). Hesar tænastru kosta áleið 120.000,- árliga.

Ynski til ein fýroyskan veðurstovn:

- Góðar lokalar forsagnir
- Mátingar, ið eru skjótt tøkar fyri allar brúkarar
- At hesin møguliga við tíðini kann levera tænastru, ið nú verður keypt frá DMI

Telduviðurskipti:

Landsverk hevur ikki tørv á sterkari rokniakraft til teirra mátskipan og forsagnir. Sum er, brúkar Landsverk 4 virtuelliir servarar á Electron til endamálið.

Tankar og ráð í sambandi við ein Fýroyskan veðurstovn:

- Veðurmátingar kunnu gerst í samstarvi við Landsverk
- Veðurstovnurin kundi havt til uppgávu at eftirkanna fýroyskar mátingar á landi og sjógv

3.7.9. MRCC

<http://www.mrcc.fo>

Lýsing av stovninum

MRCC (Maritime Rescue Coordination Centre) fyri Fýroyar virkar saman við Tórshavn Radio, sum ein eind í samtakinum Vørn undir Fiskimálaráðnum. MRCC Tórshavn hevur ábyrgdina fyri íverksetan og samskipan av leiting og bjarging á fýroyskari havleið. Á enskum verður hetta kalla SAR (Search and Rescue).

Samstarvsavtalar eru við Atlantic Helicopters og Arktisk Kommando, umframt MRCC Aberdeen og JRCC Iceland, um talan er um veiting av hjálp í sambandi við størri neyðstøður.

Aðrar uppgávu hjá MRCC Tórshavn fevna m.a. um at taka ímóti fráboðan um oljudálking á fýroyskum havleiðum, sjúkraflutning við tyrlu, avgreiða boð um yvirgang á fýroyskum skipum (ISPS - *International Ship and Port Facility Security - Code*), og at gera og lýsa siglingarávaringar.

Vanliga virkisøki hjá MRCC Tórshavn er havleiðin úr fjøruni og út á 200 fjórðingamarkið ella miðlinjuna millum lond. Støðin er mannað alt samdøgríð og allar dagar. Støðin hevur skipaðar mannagongdir við eksternari skoðan.

Tørvur á veðurtænastum

MRCC hevur undir verandi avtalu við DMI, atgongd til veðurfrøðing, ið er á vakt. Hesin møguleiki verður brúktur tá neyðstøður eru, har brúk er fyri slíkari tænastru. Tænastran er ókeypiss í støðuni og er fevnd av vanliga DMI-Vørn haldinum.

Tórshavn Radio sendir veðurforsagnir út á VHF arbeiðsrásur umframt MF (millumbylgju) og á Navtex, tvær ferðir um samdøgríð og lesur inn á telefonsvarara. Harumframt sendir Tórshavn Radio vind-og

stormávaringar eftir tórvi. Hava tí tórvi á veðurforsagnum tvær ferðir um samdøgrið og vind-og stormávaringum eftir tórvi.

Eisini hevur MRCC eina teldutøka leitiskipan kalla SARIS (Search and Rescue Information System) har havstreymar og sjóvarfall við føroysku leiðirnar fara at verða lagdar inn. Veðurviðurskiptini mugu í verandi skipan leggjast inn manuelt fyri triggjar teir seinastu dagarnar. Eftir ætlan skal nýggj og nógv betrað leitiskipan skipan setast í verk, har alt er teldutøkt, og hendan skipan fær væntandi brúk fyri veitan av veðurobservatiónum og -forsagnum.

Tankar og ráð í sambandi við ein føroyskan veðurstovn:

- Ynski er at hava ein veðurfrøðing í sambandi við eina neyðstöðu. Í verandi stöðu er plásstrot, men vónandi verður bygt út innan alt ov langa tíð.

3.7.10.SEV

<http://sev.fo>

Stutt um SEV:

Elfelagið SEV er interkommunalur felagsskapur, sum allar kommunur í Føroyum eiga í felag og hava ræði á umvegis aðalfund, har hvør kommuna hevur atkvøðurætt svarandi til íbúgvartal í kommununi. SEV eigur og rekur føroyska elnetið og hevur veitingarskyldu til allar borgarar og virki í Føroyum. SEV hevur sett sær fyri at øll orkuframleiðsla skal koma frá varandi orkukeldum í 2030.

Núverandi brúk av veðurtænastum:

Tá meiri og meiri máttur skal fáast úr teimum óstöðugu grønu orkukeldunum, so hevur SEV tórvi á at fáa forsagnir, ið duga at spáa um, hvussu nógv orka kann væntast komandi tímarnar. Til hetta endamál samstarvar SEV við veitaran ENFOR (enfor.dk) um at menna eina slíka forsagnarskipan. Sum partur av hesum samstarvi keypir SEV veðurforsagnir, men bert fyri nakrar fáar túsund krónur árliga.

SEV letur eisini gera vindmátingar í sambandi við planlegging av drift vindmyllulundum. Hetta tekur Kjeller Vindteknik sær av í løtuni (vindteknikk.no).

Gransking innan veður og veðurlag:

SEV er ikki granskingarstovnur, men hevur latið nógvar kanningar verða gjørdar innan viðkomandi evni í sambandi við vind- og vatnorkuútbyggingar. Frameftir verður væntandi tórvi á at gera kanningar innan vind-, sól-, sjóvarfalsstreym- og alduorku til elframleiðslu. Eisini verður tórvi á at kenna árinini, ið veðurlagsbroytingar kunnu hava á framtíðar orkuskipanina.

Ynski til ein føroyskan veðurstovn:

Enn betur lokalar veðurforsagnir til dagligu driftina av netinum og elframleiðsluni. Føroyski stovnurin kundi eisini yvirtikið nakrar veitingartænastur í sambandi við veðurmátingar, ið SEV letur gera.

Tankar og ráð í sambandi við skipan av einum veðurstovni

Fyri at fáa eitt mennandi og áhugavert arbeiðsumhvørvi er neyðugt, at starvsfólk kunnu samstarva við starvsfólk á øðrum stovnum. Tey, ið ganga á vakt, áttu at kunna gjørt hetta saman við øðrum vaktarskipanum eitt nú í sambandi við tilbúgving á landi ella á sjógv. Tey, ið granska, áttu at kunna gjørt hetta í samstarvi við annan granskingarstovn. Viðvíkjandi KT, so nýtir SEV bert tænastr frá Elektron til backup, meðan restin verður klárað av egnum starvsfólki.

3.7.11. Umhvørvisstovan/Orka

<http://us.fo/>

Tað er enn ikki eydnast at fáa íkast frá Umhvørvisstovan/Vernd, hóast Vernd má metast sum ein stovnur, ið til tíðir skal nýta veðurforsagnir og/ella veðurdata, veðurskanningar v.m. Vit hava heldur ikki fingið íkast frá Umhvørvisstovan/Skógrøkt

Alment um stovnin:

Orka er deild á Umhvørvisstovuni, ið vegna landsstýrismannin umsitur elveitingareftirlit eftir elveitingarlógini frá 2007, umframt at veita almenna ráðgeving innan hesi evnisøki. Harundir falla at geva loyvi til elframleiðslu úr vatni og vindi og skipa fyri útbjóðingartilfari í hesum sambandi. Orka fremur eisini átøk til at kunna brúkarar um varandi orkumøguleikar, so sum jarðhita og sólorku, og meiri rætta orkunýtslu, sum at flyta yvir til elbilar og hitapumpur. Orka hevur umsitið ymiskar verkætlanir í hesum samanhangi eitt nú "Ferð á grøna orku" og "Orkuskiptið".

Keyp av veðurtænastum:

Fáa dagsvirðir frá DMI viðvíkjandi mátingum í Føroyum. Hetta kostar áleið 10.000,- árliga. Orka letur skanningar og vindmátingar gera í sambandi við vindmylluútbjóðingar og keypir neyðuga serfrøði til endamálið. Umhvørvisstovan stendur eisini fyri dálkingarkanningum, so sum roykspjaðing v.m., har keyp av mátingum ella serfrøði kann vera ein partur.

Gransking viðkomandi fyri veðurlag:

Stovnurin fremur gransking til frama fyri at røkka endamálinum, at øll orka á landi skal koma frá varandi orkukeldum innan 2030. Mesta av hesum hevur higartil knýtt seg at vindmyllulundum, pumped storage (*har regnviðurskipti eru avgerandi*), orkunýtsla í sethúsum og jarðhitaskipanir, men í komandi tíðum verða skanningar av sólorku (*har innstráling, skýggj, sýni v.m. eru umráðandi*) eisini ein partur av orkuskanningunum. Hesin stovnurin er tískil ein týðandi brúkarari av veðurmátingum og viðkomandi stovnur hjá eini nýggjari føroyskari veðurstovu at arbeitt saman við.

Ynski til ein føroyskan veðurstovn:

- Góðar lokalar forsagnir av vindi og turbulensi til brúk í sambandi við vindmyllulundir
- Góðar lokalar forsagnir av øðrum orkuviðkomandi parametrum sum regn og sól

Tankar og ráð í sambandi við ein føroyskan veðurstovn:

- Veðurmátingar hava riggað illa síðani føroysku yvirtøkuna, tó hava mátingarnar frá Tórshavn og Flogvøllinum verið nýtiligar
- Tað átti at verið tosað við tryggingarfeløgini um, í hvønn mun tey eru áhugað í at taka lut í at menna eina betri tilbúgving.
- Tað er umráðandi at tætt samstarv er við ein altjóða veðurstovn.
- Staðseting kundir verið núverandi hús á Boðanesi, men tengt at øðrum stovni, tó mugu starvsfólkini ikki isolerast ov nógv, tí hetta hevur negativa ávirkan á trivna.

3.7.12. Vága Floghavn

<https://www.fae.fo/>

Um Vága Floghavn

P/f Vága Floghavn er eitt alment partafelag, sum stendur fyri rakstrinum av Vága Floghavn. Tey umleið 30 starvsfólkini virka fyri, at tað skal vera gott og trygt at ferðast um flogvøllin, sum er portrið millum Føroyar og úrheimin.

Aðrar týðandi uppgávur eru at virka fyri, at hava ein rakstur á sunnum handilsligum grundarlagi, útbygging av flogvøllinum og farstøðini, eins og støðug menning av virkseminum annars.

Fyritreytirnar fyri loftvegis sambandinum ímillum Føroyar og umheimin er eru batnaðar nógv seinastu tíðina. Í desember 2011, bleiv flogbreytin longd frá 1250 metrum til 1799 metrar. Longda flogbreytin merkir at flogvøllurin nú kann taka ímóti nógv størri flogfórurum enn fyrr. Nýggj innflúgvíngartól hava eisini bøtt munandi um reglusemið á flogvøllinum.

Vága Floghavn arbeiðir tætt saman við almennum myndugleikum, saman við føroyskari ferðavinnu og føroyskum vinnulívið annars til tess at fremja vøkstur umvegis flogvøllin í Vágum.

Í hvønn mun tit nýta veðurdata, nýta veðurforsagnir, hava ella hava havt sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata, veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag, kt-skipan v.m

Á Flogvøllinum eru mátingar av veðurdata, frá sensorum við og kring vøllin:

Vindmátarar, tveir staðsettir á vøllinum, ein á fjallinum Skeiðin, Sørvágsfjørður.

Skýhæddarmátarar, staðsettir í Sørvági og Miðvági.

RVR mátingar (Runway Visual Range), tveir við vøllin.

2 m / græs hita/væta, frá tveimum mátarum, við vøllin.

Barometur standur, við vøllin.

Burtursæð frá vindmátaraútgerðini, sum er frá ED Service, so er øll MET útgerð frá Vaisala. Hava ringar royndir av sonic vindmátarum, sum ofta verða oyðilagdar av fugli, og tí verður cup anemometer frá ED service nýtt. Verður kalibrerað minst annað hvørt ár.

Veðurdata verða brúkt til flogfór og tyrlur, sum hava radio samskipti við Tornið á Flogvøllinum í sambandi við fráferð og komur.

Tornið sendir eisini hesar veðurupplýsingar út í tí stóru verð, sum METAR, SPECI og Synop. Flogvøllurin er eisini góðkendur at senda út AUTOMETAR, tá Tornið ikki er manna.

KT-skipanin SAVS2000 er frá Insero. Skipanin hevur ein høvuðs-servarateldu til innheintan og viðgerð av data, sum síðani verða víst á ein stuktureraðan hátt, so lætt er at fáa yvirlit og innlit av veðrinum á ymsar háttir. Øll veður data verða goymd á hesum servara í min 1 mánað, METAR o.a. verða tó goymd longur.

Naviair/Vága Floghavn hevur avtalu við DMI um veðurforsagnir, t.d. fær Tornið á flogvøllinum TAFF regluliga frá DMI sum tekur støðu í veðrinum á Flogvøllinum.

Gransking verður ikki gjørd á Vága Floghavn sum so. Tó hevur Floghavnin saman við Force Technolycy í dk arbeitt við at víðari menna eina turbulens ávaringarskipan, sum við data frá lokalu vindmátarunum skal ávara um turbulens í sambandi við flúgvíng við Vága Floghavn.

Vága Floghavn hevur gjørt skriv sum viðgerð søguna um hesa TWI skipan: “Arbeiði við at meta um meldurin/turbulensin við Vága Floghavn eftir vanlukkuna við Golfstream flogfarinum hjá donsku verjuni”. Hetta skriv er viðlagt, sí kapitul 7.

Ynski, tankar og ráð til ein føroyskan veðurstovn:

Veðurtænastan á Flogvøllinum er ikki á føroyskum hondum: “Sagsomrádet omfatter ikke flyvemeteorologiske tjenester i henhold til luftfartslovgivningen, for hvilke den meteorologiske myndighed for civil luftfart, Statens Luftfartsvæsen (SLV), udpeger en leverandør (service provider). DMI er p.t. af SLV udpeget som service provider på det luftfartsmeteorologiske område. “, men hóast tað, vónar Vága Floghavn, at ein føroyskur veðurstovnur verður skipaður og dagfórður.

Tað er eyðsæð, at flogferðslan skal hava neyvar og serstakar veðurforsagnir, sum kanska ikki er so lætt at gera í Føroyum, sum støðan er nú. Men uppá sikt eru kanska vónir um betri forsagnir av

mjørka, turbulensi, vindi v.m. Eisini kundi verið virðismikið við betri mátingum, t.d. við radara, lokalt afturat tí radara, sum er settur upp á Sornfelli.

3.8. Viðmerkingar, ynski og ráð frá ymsum feløgum, felagsskapum, miðlahúsum v.fl.

Millum manna eru nógvar áskoðanir um, hvussu ein veðurtænasta skal skipast, og hvat er av mesta týðningi: fleiri mátingar, betri forsagnir, betri miðling v.m. Vit hava á heimasíðuni <https://vedur.fo/> skrivað, at “*Øll eru vælkomín at skriva til okkum, um tey hava eitt gott hugskot, viðmerkingar ella spurningar*”. Tað eru tó bert komin fá íkast.

Vit hava sent beinleiðis teldupost, sí fylgiskjal F, til nøkur feløg, felagsskapir v.fl. um teir hava “*viðmerkingar, ráð ella ynski*” til eina Veðurstovu Føroya:

- Bóndafelag Føroya, Føroya Fiskimannafelag, Hiking.fo, Strandfaraskip Landsins, Visit Faroe Islands
- Dimma, jn.fo, in.fo, Norðlýsið, Norðoya Portalurin, Portal.fo, Sandoyar Portalurin, Suðuroyarportalin, Vágportalurin
- Vinnuhúsið, Ferðavinnufelagið, Føroya Reiðarafelag, Handilsvinnufelagið, Havbúnaðarfelagið, Oljuvinnufelagið, Reiðarafelagið fyri Handilsskip, Smyril-Line

Her hava vit fingið fleiri áhugaverd íkast, sí niðanfyri. Tað hevur ikki verið móguleiki hjá okkum, at fáa eitt veruligt prát ella fund við øll áhugaði, men tað kann gerast seinni, og er kanska eisini eitt arbeiði sum Veðurstova Føroya skal gera, tá hon einaferð kemur at virka.

Tað eru óivað onnur feløg, felagsskapir, virki, bólkar v.fl., ið vit kundu havt skrivað til, men vit meta, at vit sum er hava eitt rættiliga gott grundarlag til at meta um støðuna – tað liggur eitt stórt arbeiði fyri framman.

3.8.1. Bóndafelag Føroya

Um Bóndafelag Føroya og Jarðir

<http://www.bondi.fo>

Bóndafelag Føroya er fakfelagið hjá bóndum í Føroyum. Felagið varð stovnað í 1957 av nøkrum festibøndum, til tess at virka fyri betri umstøðum hjá bøndum. Endamál felagsins er a) At menna samkenslu og samhald millum bøndur. b) At fremja kunnleika, dugnaskap og siðmenning hjá limum og øll góð eyðkenni, sum fedrarnir hava givið okkum til arvar, og sum merkja okkum sum rættar froyingar og álitismenn. c) At verja rættindi, lunnindi og jarðir bónda. d) At stimbra vinnuveg limanna soleiðis, at samstundis sum framleiðsla teirra verður sum mest og best má úrtøka teirra í peningi verða hareftir.

Bóndafelagið og Óðalsfelagið hava saman stovnað Sp/f Jarðir, sum er eitt samstarv teirra millum fyri at fáa betri og meiri skipaði viðurskiftir í sambandi við tí alsamt vaksandi ferðavinnuni, sum eisini sóknast eftir betri fyriskipan við eitt nú gongd í haga v.m.

Tann 1. apríl 2019 høvdu nevndirnar í Bóndafelag Føroya og Føroya Óðalsfelag felags fund, sum somuleiðis var stovnandi aðalfundur fyri smápartafelagið “Jarðir”. Hetta eitt felag, ið Føroya Óðalsfelag og Bóndafelag Føroya hava sett á stovn. Heimstaður felagsins er Tórshavn.

Endamál felagsins er at eiga og reka fast ogn, ferðavinnu, handil o.a. virksesemi í hesum sambandi.

Hetta nýggja felagið hevur eina nevnd, ið umboðar bæði feløgini og áhugamál tess, og skal hetta felagið frameftir arbeiða miðvíst við at menna og samskipa ferðavinnutilboð, bæði til froyingar og útlendingar.

Eftir ársaðalfundin hjá Føroya Óðalsfelag, sum verður miðskeiðis í apríl, fer Sp/f Jarðir undir ítøkiligar samráðingar um samstarv við Hiking.fo. Aðalmálið er at tilrættisleggja ein hósandi felags leist fyri at samskipa og bjóða út ymisk ferðavinnutilboð, eitt nú gongd í haga.

Ynski, tankar og ráð til ein føroyskan veðurstovn, stutt:

Mátningar yvir ár, helst fleiri ár eru altíð áhugaverdar, serliga avfall, regn í gróðrartíðini, umframt temperatur og sóltímar.

Veðrið er sera ymiskt frá stað til stað í Føroyum, tí er umráðandi at fáa mátingar so nógvastaðni sum møguligt, tá ber til at meta um, hvar tað ber til at hava ymiskum slagi av grøði.

Hetta er frá einum landbúnaðarligum sjónarmiði.

3.8.2. Hiking.fo

<https://hiking.fo/>

Um hiking.fo

At ganga fjallatúrar í føroysku náttúruni er vorðið eitt alsamt vaksandi ítriv millum bæði føroyingar og útlenskar gestir seinastu árin. Við hesum í huga byrjaði hiking.fo í 2017 við tí endamáli at skipa fyri fjallatúrum og við einari heimasíðu, har møguleiki er at fáa upplýsingar um føroyskar fjallatúrar eins og krøv og loyvi, faktuellar upplýsingar o.a. um hvønn túrin sær er at finna - millum annað er data frá veðurstøðum og vevmyndir at síggja.

Hiking.fo var heiðrað sum Ársins Átak 2017.

Ynski, tankar og ráð til ein føroyskan veðurstovn, stutt:

Hiking.fo hevur verið í flestu føroysku bygdum kring allar oyggjarnar og tosað við nógv veðurkøn fólk fyri at fáa staðfest hvør ætt er best í hvørjari bygd kring landi til fjallatúrar v.m. Ein vitan, sum kann hava stóran týdning bæði hjá ferðaleiðarum, øðrum professionellum og vanligum brúkarum. Umframt "bestu ætt" fekk hiking.fo eisini stóra vitan um "ringastu ætt" frá teimum veðurkønu. Hetta verður ikki nýtt beinleiðis av hiking.fo, men er annars av stórum áhuga.

Tað er møguligt, at Veðurstova Føroya kann fáa ágóða av hesum arbeiði.

3.8.3. Smyril-Line

<http://www.smyrilline.fo/>

Um Smyril-Line

Høvuðsvirksemi felagsins er fólk- og farmaflutingur í Norðuratlantshavi.

Pf Smyril Line varð stovnað í 1982 og rekur fýra stór ferðamanna- og farmaskip, sum sigla fast til Føroya og sigla havn í havn kring allar Føroyar fleiri ferðir um vikuna, og eru stórir, fastir brúkarar av veðurstovum, sum varða av Føroya økið.

Skiparar á Smyril-Line hava gjørt sær nakrar tankar og ráð, sum teir meta brúk er fyri til tess at betra um veðurtænastuna kring Føroyar og á føroyskum havøki:

Ein samandráttur av tankar og ráð frá skiparum á skipum hjá Pf Smyril Line í sambandi við ein føroyskan veðurstovn.

1: Tørv er á neyvari aldumátningum frá fleiri alduboyum kring Føroyar.

2: Øll veðurdata skulu savnast í einari føroyskari veðurstovu fyri at fá neyvari veðurdata.

3: DMI sendir fráboðanir um vind sum miðalvind, sum er sera óneyvt á teimum ymisku lokalu støðunum kring Føroyar. Hetta skal betrast um við:

a: Savna fleiri nágreinilig veðurdata frá vindmátarum á teimum lokalu stöðunum har skipaferðsla er.

b: Góðar og neyvar veðurforsagnir fyri væntaðar hvirlur, tá vindurin loypur ætt í ætt í havnum har skipaferðsla er.

c: Hvussu háttá hvirlur seg í ymiskum stöðum á ymiskum ættum.

d: Hvussu ávirka tær ymsu ættirnar sjógv, sýnið, avfall o.s.v. í firðum, sundum og um nes og tangar (streingir), við atliti til sjóvarfall, vindstig osfv.

4: Hvussu er at liggja við tær ymsku atløgubryggjunum á teimum ymsku ættunum. Her verður serliga hugsað um súg, rennisúg, meldurhvirlur og glaður, og hvussu broytist hetta við sjóvarfallinum.

5: Ynskiligt við interaktivum kortum í passaligum málistokki um allar Føroyar, har ið ein kann tasta tíðspunkt inn og síggja tey væntaðu líkindini. Til dømis er illa liggjandi á Fuglafirði á útnyðringi. Súgurin ávirkast eisini av sjóvarfallinum.

6: Á interaktivum kortum eiga eisini íður, afturundirgerðir, streingir, boðar osfv at vera við.

7: Neyvt samstarv við aðrar veðurstovnar. Ísland og Norra kundi gjørt data grundarlagið og góðskuna betur.

3.8.4. Visit Faroe Islands

<https://www.visitfaroeislands.com/>

<https://www.instagram.com/visitfaroeislands/>

<https://www.facebook.com/VisitFaroeIslands/>

Stutt viðmerking fra Visit Faroe Islands

Vit sum arbeiða við ferðavinnuni hava sjálvandi ein áhuga í at tænanstan verður ment, so hon eisini verður eitt gott ískoyti til eina meiri effektiva ferðafólkakunning. Her verður fyrst og fremst hugsað um, at tænanstan og kunningin verður atkomilig á enskum. Eisini er tað av stórum týðningi, at vit fáa eina smidliga loysn sum kann integrerast á ymskar talgildar miðlar – heimasíður, appir, kunningarsíður v.m.

4. Viðkomandi samskifti og vitjanir í grannalondum

Í arbeiði okkara hava vit havt nakar viðkomandi vitjanir í grannalondum og samskifti við ymsar veitarar av forrit, veðurdata/grafikki og veðurradar. Vit finga ikki vitjað Veðustovu Íslands, men væntandi verður høvi til tað seinni í ár.

4.1. Vitjanir í grannalondum

Vit hava havt fleiri fundir við DMI í sambandi við endurskoðan av sáttmála. Harumframt hava vit eina meira almenna vitjan á DMI tann 1. nov. 2018. Í sama skifti vitjaðu vit:

- TV2-vejr, Keypmannahavn
- Vento Maritime í Keypmannahavn.

Í marts 2019 vóru vit á vitjan hjá

- Norsk Meteorologisk Institutt (NMI), met.no í Oslo,
- Kjeller Vindteknikk, Noreg
- Joint GEOMETOC Support Center (JGSC), Danmark fyrr kallað Forsvarets Center for Operativ Oceanografi.

Tað er gjórd fundarfrásógn frá ymsum fundum við veðurstovnar v.fl.: “*upprit-frá-fundum-veðurstovnar-vfl-2018nov-2019mar.pdf*”, mest á donskum. Hetta er viðlagt sum skjal 13. Her finst eisini partur av samskifti við Veðustovu Íslands, á enskum.

Her er stutt upprit av fundinum við NMI:

Stutt sum stovnin, NMI:

Høvuðssætið liggur í Oslo við regionalum miðstöðum í Bergen og Tromsø og lokalum skrivstovum í Bodø, Bardufoss, Svalbard og Ørlandet. Á stovninum eru 420 fulltíðar ársverk, harav 124 arbeiða í vaktartænastu. Arbeiðsbyrðan til forsagnartænastur liggur mest innan flogferðslu til sivil og militert endamál, síðan vanligu veðurtænastu á landi og sjógvi, og í minni mun til vinnuligar kundar. Tey koyra modell fyri veður, aldu, streym og ísviðurskifti fyri lokal øki. Føroyar liggja ikki í hesum øki.

Viðkomandi viðurskifti fyri ein Føroyskan veðurstovn:

- Stovnurin samskipar arbeiðið millum ymisku deldirnar við Google tænastrum, ið innihalda teldupost, chat-bólkar, video samrøður v.m. Hesin háttur hevur fyri tey verið bíligari enn at hava egin fólk og forrit til endamálið.
- Tey hava ment sína egnu grafisku skipan DIANA at vísa úrslit frá forsagnum. Hendan er freeware, men hevur ongan support. Teirra arbeiðsstatióinir koyra Ubuntu-Linux. DIANA er væl egna til brúk av veðurfrøðingum, men til sjónvarp verður brúkt eitt forrit, ið kallast Metacast.
- Tey sleppa ymiskt tal av ballón-sondum vetur og summer. Arbeitt verður ímóti, at øll sondering gerst automatisk fyri at spara pening.
- Eftir teirra fatan loysir tað seg tíðum betur at brúka roknimegi til ensemblu-forsagnir, við nakað grovari uppløysn, heldur enn at koyra einstøk modell við so høgari uppløysn sum gjørligt.
- Fleiri flogvallir hava eisini serstaka turbulens-forsagnir, har háloyst og roknitung CFD-modell SIMRA, er koyrt fyri einstøku økini.
- Stovnurin er partur av einum átakið kallað United Weather Centre, har ymiskir veðurstovnar við tíðini fara at koyra teirra modell saman. Føroyska økið er í, ella liggur á rondini á, fleiri av hesum økjum. Hetta samstarvið er tískil áhugavert fyri ein føroyskan veðurstovn at verið partur av via DMI.
- Stovnurin brúkar ymiskar nútímans miðlar at koma nærri brúkarinum, t.d. egna heimasíðu, Yr.no (verðinskenda samstarvið við NRK), Twitter og Facebook v.m. Hesi átøk krevja ymiskt, alt frá automatikki til ein virknan redaktiónsbólk. Nevnast kann, at Facebook krevur lutfalsliga nógv, tí her er nógv samskifti við brúkarar.
- Tendensurin er, at produktini gerast automatiserað, og fólk innan tað operationella verða brúkt til miðlan heldur enn manuellar forsagnir
- WMO hevur krav um certificering (BIP-M/BIP-MT), men Meteorologur/veðurfrøðingur er ikki vart heiti í Noregi. Fyri at skilja millum, so verður heiti statsmeteorologur brúkt, um fólk ið hava kravdu útbúgving og starv á stovninum.
- Ein statsmeteorologur hevur vanligu eina master útbúgving innan veðurfrøði. Eftir hetta verða hesi skúlað í 5-6 vikur í Tromsø. Skeiðini verða sett í verk eftir tøvri, og kvalifiseraðir føroyingar kundu luttikið, um tøvur og peningur eru til tess.

Tey á met.no eru sera áhugað í samstarvið. Til dømis eru tey opin fyri at lata ein føroyskan stovn fáa forcing-data til lokal hav-modell.

Annars kann stutt sigast, at tað er stórir stuðul til stovnan av Veðurstovu Føroya. NMI hevur ikki beinleiðis áhuga at gera sáttmála við Føroyar, sum DMI. Vento Maritime hevur stóran áhuga at gera sáttmála við Føroyar, men tað er eitt lítið virki, uttan náttarvakt, so tað kom ongantíð til veruligar

samráðingar. JGSC (FCOO) hefur stóra vitan um Føroyar og eru frammaliga viðvirkjandi tøkni og gransking og eru vælviljað fyrri samstarv á ymsum økjum. Kjeller Vindteknikk eru ógvuliga frammaliga viðvirkjandi gransking og gera ymiskt arbeiði í Føroyum, t.d. vindatlas fyrri Føroyar.

4.2. Samskipti við Veðurstovu Íslands

Vit hava havt samskipti við Veðurstovu Íslands (Icelandi Meteorological Office) og mett verður, at har eru góðir møguleikar til framtíðar samstarvi á fleiri økjum, sí skjal 13. Hóast Ísland er nógvar ferðir størri enn Føroyar hava teir eisini avbjóðingar viðvirkjandi útbúgving av veðurfrøðingum, so neyðugt er, at taka partar av útbúgvingini uttanlands. Super-teldan hjá DMI stendur í Íslandi og IMO hefur fingið møguleika at nýta super-telduna til teirra egna HARMONIE-NEA modell. Økið umfatar, sum er, ikki Føroyar, men tað kann lætt broytast, so tað eisini umfatar Føroyar. IMO eru væl nøgdir við IBL, sí 4.3 niðanfyrri.

4.3. Samskipti við ymsar veitarar - forrit, veðurdata/grafikki og veðurradar

Furuno veðurradar

<http://www.furuno.dk/da/produkter/meteorologiske-radar/>

Vit hava havt samskipti við furuno.dk, sum er veitari av veðurradara til Atlantic Airways.

Furuno.dk metir, at trýggir veðurradarar eru nóg mikið til at røkka allar Føroyar. Umframt radaran á Sornfelli hevði ein radara í Suðuroy, kanska best í Akrabyrgi/Sumba og ein radari norðarlaga á Streymoy, Eysturoy ella Kalsoy týtt, at allar Føroyar kunnu síggjast av veðurradara.

Veðurradarin hjá Atlantic er av slagnum WR-21X0 og kann skyna á hvat slag av avfalli er í skýnum (regn, kavi, heglingur v.m.). Hesin kostar uml. kr. 2 mió Tað finst ein bíligari veðurradari WR-110, sum ikki skynir á slagði av avfalli. Hesin kostar uml. kr. 1,2 mio. Furuno metir, at hesir kunnu nýtast sum eyka veðurradarar.

Ein service avtala kostar uml. kr. 70.000 árliga.

Furuno metir, at ein veðurradari heldur frá uml. 8 ár (konservativt) til 10 ár (realistisk).

IBL forrit

<https://www.iblsoft.com/>

Viðvirkjandi visualisering av veðurdata finst ymiskt forrit, t.d.: Ninjo (DMI, DWD v.fl., <http://www.ninjo-workstation.com/>), Diana (NMI~met.no, ókeypis), SmartMet (FMI, ókeypis), IBL (UKMO, veðurstofa Íslands, JGSC(FCOO)) og W3DX (KNMI, Holland).

DMI nýtir Ninjo og sambært nýggja sáttmálan er møguleiki hjá Veðurstovuni at fáa atgongd til remote-Ninjo. Tað er tí kanska eyðsæð eisini at nýta Ninjo lokalt í Føroyum. Men Ninjo verður vanligar roknað sum rættiliga trupult og torgreidd at nýta, so møguliga kann okkurt annað forrit nýtast. DMI hefur ikki áhuga at tillaga Ninjo lokalt í Føroyum.

Vit hava tosað við Veðustofu Íslands viðvirkjandi IBL, og tey eru fegin um tað.

Tað er ringt at gera neyva kostnaðarmeting av IBL. Men kostnaðurin er uml. kr. 200.000 fyrri grundmodul og so koma nøkur modul afturat, sum kosta uml. kr. 20.000 fyrri hvørt. Afturat tí kemur útreiðslur til lisens, sum árliga er umleið 20% av modul-kostnaðinum.

Tað er møguleiki at fáa ein test-lisens í 3 mánaðir ókeypis.

IBL metir, at IBL ikki er vælegnað til Kringvarp, hóast tað altíð er okkurt, ið kann nýtast. Í staðin viðmæla teir t.d. Visual Cortex (UKMO) og Ask Visual (DWD & týskar kringvarpsrásir).

Metdesk

<https://www.metdesk.com/>

Metdesk hava fleiri frálíkar veður-heimasíður, t.d. <https://www.wxcharts.com/>, har nakrar eru almennar og aðrar krevja lisens. Mett verður, at tað kundi verið virðismikið, at fingið eina avtalu við Metdesk, so Veðurstovan hevur atgongd til betri forsagnir fyri Føroyar.

Vit hava havt drúgt samskipti við Metdesk viðvíkjandi grafikki/data til Føroyar, eisini við tí í huga at ætlanin var at byrja *“ítøkiligar veðurforsagnir eftir einum føroyskum tillaganum leisti”*. Men hóast Metdesk í fleiri førum hevur sagt, at nú hava teir eitt produkt til okkum, sum vit kunnu royna, er enn onki úrslit komið.

Vit rokna tó við, at møguliga kemur okkurt úrslit seinni í ár. Vit hava heldur ikki fingið nakra kostnaðarmeting av lisensi v.m.

5. Endurskoðan av sáttmála við DMI

Frá byrjan av arbeiðinum hjá Veðurmeningarbólkinum var met, at neyðugt var at endurskoða sáttmálan við DMI og fáa nýggjan sáttmála við DMI/annan veðurstovn – sí ávegis frágreiðing frá oktober 2018: *“Fyri at Veðurstovan kann gera munagott arbeiði bæði viðvíkjandi veðurforsagnir og gransking, er neyðugt við einum góðum samstarvi við aðrar veðurstovnar. Vit eru byrjaðir at endurskoða sáttmálan, sum Fiskimálaráðið hevur við DMI, og vit vóna, at vit kunnu fáa ein nýggjan dagfórda sáttmála 1. apríl 2019. Møguliga verða eisini sáttmálar gjørdir við aðrar veðurstovnar.”*

Eftir samráðingar í Fiskimálaráðnum heystið 2018 metti Fiskimálaráðið, at tað í fyrsta umfari var best at endurskoða sáttmálan við DMI, og so kunnu tað møguliga seinni gerast sáttmálar við aðrar veðurstovnar/veitarar.

Veðurmeningarbólkurin hevur saman við DMI gjørt uppskot um nýggjan sáttmála, sí viðlagda skjal 10 *“Samarbejdsaftale mellem Fiskimálaráðið og Danmarks Meteorologiske Institut af 1. juli 2019”*.

Í nýggja sáttmálanum eru nú 5 ”DELAFTALER”:

- DELAFTALE 1. Udsigter og varsler
- DELAFTALE 2. Interface til WMO
- DELAFTALE 3. Klimastatistik
- DELAFTALE 4. Infrastruktur til færøsk vagt-vejrtjeneste
- DELAFTALE 5. Data og Modeller

Tær triggjar fyrstu eru endurskoðan/dagføring av uppruna sáttmálanum, meðan DELAFTALE 4+5 eru nýggjar. Samlaði kostnaðurin av nýggja sáttmálanum er eitt sindur lægri enn núgaldandi sáttmáli, uml. kr. 1,8 mió, sí *“Fylgiskjal D. Kostnaðarætlan fyri høvuðsbólkar..”* í mun til kr. 1,9 mió. Tað skal tó viðmerkjast, at sáttmálin enn ikki er undirskrivaður– eftir ætlan verður tað tann 20. juni – so tað kunnu enn koma smávegis broytingar í sáttmálanum.

Mett verður, at uppskotið er hampiliga gott, hóast vit ikki fingið alt tað, sum vit høvdu vónað – atgongd til super-teldu v.m. Men á flestu økjum er nýggi sáttmálin betri enn tann gamli frá 2009, og við hesum sáttmála ber betri til at gera veðurforsagnir, kanningar v.m. í Føroyum. Tað eru eisini nú betri møguleikar at broyta sáttmálan og uppsagnartíðirnar er eisini styttri.

Samstundis er eisini gjørt nýtt uppskot um *“AFTALE mellem Fiskimálaráðið og Danmarks Meteorologiske Institut vedr. bistand til Search And Rescue (SAR)”*, sí viðlagda skjal 11. Hesin sáttmálin er ókeypis og verður mettur at styrkja møguleikarnar hjá MRCC í sambandi við leitning og bjarging á sjónum (SAR). Tað skal tó viðmerkjast, at í gamla sáttmálanum við DMI var nevnt, at *“DMI*

skal yde støtte til MRCC i forbindelse med eftersøgnings- og redningsoperationer”, men tað var eitt sindur ógreitt hvat gerast skuldi, meðan nýggja uppskotið er meira greitt.

6. Ein føroyskur veðurstovnur - hugsjón, endamál og uppgávur

Hugsjónin er at gera bestu og mest álítandi veðurforsagnir fyri allar Føroyar og føroysk áhugaðki, miðla hetta á besta hátt umframt at menna og taka lut í kanningum og granskingum av veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum til gagn fyri tað føroyska samfelagið.

Tað eru nógv evni og øki, sum hava áhuga og skulu raðfestast á besta hátt, so vit samfelagsliga fáa størsta ágóða við tí tilfeingi, sum tøkt er:

- betri veðurvánir fyri allar Føroyar - ”Veðrið á bygd og í bý, ”útlit fyri havleiðirnar um Føroyar”, um háлку á vegakervinum, tilbúgving, stuðul til bjargingaráttøk o.s.fr., og seinni kanska eisini fyri onnur/øll føroysk áhugaðki,
- betri miðling av veðurforsagnum til KVF og aðrar miðlar, appir til snildfon v.m.
- undirvísing í veðurfrøði í samstarvi við Fróðskaparsetrið og aðrar stovnar/skúlar ,
- granskingar um veðurlag í Føroyum, veðurlagsbroytingar, og teirra ávirkan í framtíðini,
- veðurlagsgransking innan framtíðar vatn-, vind- og sólorkupotentiali
- veðurmodel fyri Føroyar (downscaling, í fyrstu atløgu mest við fokus á vind, hvirlur og turbulens), men uppá sikt eisini meira neyva vitan um avfall kring landið, mjørka og hita
- samskipan av føroyskum veðurmátingum,
- talgilding av eldri veðurmátingum og annað áhugavert tilfar,
- skráseting av lokalum fyrbrigdum,
- heimasíðu v.m.

Hetta verður gjørt í samstarvi við føroyskar stovnar, við aðrar veðurstovnar umframt millumtjóða og altjóða felagsskapir.

7. Skipan av veðurstovni

7.1. Samleiki

Veðurtænastan er nú partur av Vørn og liggur í Havn og hefur bert fáar uppgávur. Viðvíkjandi navni er “Veðurtænastan” ella “Veðurtænasta Føroya” eitt gott navn, og samsvarandi nøvn verða brúkt nógvastaðni (Weather Service, Wetterdienst, Vejrtjenesten, o.s.fr), men um vit hugsa um eina dagfórda, útbygda og nøktandi føroyska veðurtænastu er heitið “Veðurstova Føroya” betri og samsvarar við Havstovuna, Umhvørvisstovan, Hagstovuna, Búnaðarstovan v.fl. og eisini Veðurstofa Íslands. Tað enska navnið kann so kanska verða “Faroese Meteorological Office” (FMO).

Niðanfyrir verður heitið “Veðurstovan” ella bara “stovnurin” nýtt, tá vit tosa um sjálvan stovnin. Heitið “Veðurtænastan”, kann so nýtast um tann partin av stovninum, sum beinleiðis ger veðurforsagnir.

7.2. Bygnaður

Bygnaðarlíga meta vit, at tað ikki er grundarlag og heldur ikki neyðugt at gera ein nýggjan sjálvstøðugan stovn, men at Veðurstovan verður ein partur av øðrum stovni – ein deild. Vit nýta tó orðið veðurstovn um Veðurstovu Føroya, hóast skipanin móguliga verður sum deild.

Tað verður mettt, at Havstovan og Fróðskaparsetrið ivaleyst eru teir stovnar, har mest samvirkanarárin ella synergi er viðvíkjandi gransking og kanningum, soleiðis at betri móguleikar eru at troyta tilfeingið og førleikarnar. Viðvíkjandi vaktartænastu og tilbúgving verður mettt, at mest samvirkanarárin er við Vørn/MRCC. Men tað eru eisini aðrir móguleikar sum t.d. Jarðfeingi og

Umhvørvisstovan, har eisini kann hugsast at verða eitt gott samvirkaárin og stimbrandi og mennandi umhvørvi. Vit hava eisini vitjað á Sjónámi har góðar umstøður eru, og ivaleyst eisini samvirkaárin frá teim lesandi á skúlanum og fiskivinnuni v.fl. Onnur øki eru eisini, men vit hava ikki her áttikið okkum at kanna allar móguleikar, ið eru.

Tað verður ikki mett, sum er, at “*veðurtænasta í friari vinnu (freelance)*” er ein loysn, sum einsamøll er nøktandi fyri føroyska samfelagið, men hugsast kann, at við tíðini so latast upp móguleikar fyri freelance-veðurfrøðingum, sum eru samskipaðir av einum almennum stovni.

Fleiri freelance veðurtænastur finnast kring heimin, og onkur av teimum kann óivað gera veðurforsagnir til Føroyar á sama hátt, sum t.d. DMI nú ger. Vit vóru soleiðis á vitjan á Vento Maritime í Keypmannahavn. Teir høvdu áhuga at gera sáttmála viðvíkjandi veðurforsagnum til Føroyar, men mett var, at virkið enn er ov lítið.

7.3. Vaktarskipan, útbúgving, gransking, teldur v.m.

Samanbera vit við DMI (uml. 250 fólk) og IMO (næstan 150 fólk – tó fleiri til øki, sum ikki hava áhuga í Føroyum) er eyðvíst, at tað als ikki er móguleiki fyri nøkrum samsvarandi í Føroyum. Men verður væl skipað fyri, kann ein minni stovnur eisini gera munagott arbeiði fyri føroyska samfelagið.

Á DMI verður vanlig roknað við, at ein vaktarskipan 24-7-365 krevur 5-6 fólk, og á MRCC eru 12 fólk til fulla vaktarskipan við tveimum fólkum. Tað er ivaleyst ikki neyðugt, at ein dagfórður veðurstovnur hevur eina døgnskipan, í staðin kundi ein loysn uppá sikt móguliga verið 12-7-365 og tilkallivakt, um veðrið ella onnur viðurskipti krevja tað (ódnarveður, tilbúgving, bjargingartiltøk v.m.). Nú á døgum eru beinleiðis veðurforsagnirnar frá veðurmodellunum so mikið góðar, at undir vanligum umstøðum er móguleiki at nýta automatprodukt – sum eftir sáttmála móguliga kunnu eftirkannast av øðrum veðurstovni, um eingin veðurfrøðingur er á vakt í Føroyum.

Leysliga mett kundi eini 4-5 veðurfrøðingar verið nøktandi til eina tílka vaktartænastu. Harumframt er ivaleyst neyðugt við fólkum til umsiting, gransking, undirvísing, mátingar, KT v.m., um stovnurin skal gera munagott arbeiði. Sum nevnt meta vit, at best er um Veðurstovan verður partur av øðrum stovni, so fólk til umsiting og móguliga KT eru í høvuðsstovninum.

Veðurfrøðingar, sum eru vaktgangandi, skulu til tíðir eisini arbeiða við gransking v.m., tá tað annars er trupult at hava eina góða vaktarskipan, og eisini er neyðugt, at granskingararbeiðið mennist.

Á netinum finnast nógvar forsagnir frá ymsum veðurmodellum, men ein á-vakt-veðurfrøðingur í Føroyum skal hava meira og betri data enn vanligur borgari og eisini góð amboð.

DMI hevur veðurtænastur í Keypmannahavn, Karup, (Skrydstrup) og Kangerlussuaq og ein superteldu standandi í Íslandi. Tað eru ógvuliga stórar mongdir av data, sum flytast millum tey ymsu støðini, og har verður granskingarnetið ella “*forskningsnett*” nýtt, , sí t.d. skjal 8: “*Når Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) placerer sin supercomputerinstallation i Island, bliver netværksforbindelsen afgørende. DeIC, NORDUnet og islandske RHnet leverer den livline, der forbinder meteorologerne i Danmark med den nye supercomputer. DMI adskiller sig fra mange af de øvrige brugere af forskningsnettet ved at anvende nettet til produktion. Derfor var det afgørende for DMI, at NORDUnet og DeIC kunne levere en dubleret linje hele vejen til Island.*”

Tað verður at kannað, um føroyskur veðurstovnur kann nýta hetta granskingarnet.

Á DMI, t.d., hava granskarar beinleiðis atgongd til super-telduna í Íslandi, meðan á-vakt-veðurfrøðingar vanlig hyggja eftir data á einum lokalum Ninjo-servera, har data eru frá ymsum veðurmodellum, havfrøðismodellum, mátingar, satellitdata v.m.

Vit hava kannað móguleikarnar fyri at flyta øll hesi data til Føroyar. Men tað verður ógvulig trupult tí nógv av hesum data, serliga satellitdata, eru ógvuliga rúgvismikil. Í staðin er uppskot til sáttmála

við DMI um remote-Ninjo, so til ber at síggja data grafisk sum liggja á DMI. Hartil er í uppskotinum móguleiki at fáa atgongd til modelldata frá veðurmodellunum DMI-HARMONIE-NEA og ECMWF, so tað er móguleiki í Føroyum at nýta hesi data til ymsar kanningar, føroyskt veðurmodell v.m.

Í samráðingum við DMI royndu vit at fáa sáttmála um, at Føroyar skuldu kunna fáa atgongd til super-telduna hjá DMI. Men tað var ikki móguligt. Í staðin kann ein loysn verða at nýta mini-super-teldu fyri at stimbra kanningararbeiðið. Hetta kann móguliga skipast á sama hátt sum Landsverk, har teir hava servara-teldur á einari datamiðstöð. Í vissum førum er neyðugt ella stórus fyrimunur at nýta eina veruliga super-teldu, og tað kann so gerast við, at keypa sær atgongd til super-teldu ella í einum samstarvi, har onnur veðurstova kann gera kanningar á super-teldu ella gevur atgongd til super-teldu. DMI hevur nevnt, at um tað er eitt felags prosjekt, so kann Veðurstovan ella aðrir fáa atgongd til super-teldu. Havstovan hevur soleiðis havt móguleika at nýta super-teldu hjá DMI.

Við remote-Ninjo kunnu vaktar-arbeiðspláss gerast ymsastaðni í landinum. Á DMI er eitt vaktar-arbeiðspláss ikki serliga kostnaðarmikið – tvær teldur, 4 skermar, eitt gott skrivaraborð og 2-3 stólar – umleið kr. 50.000. Her er tó ikki íroknað móguligar útreiðslur til uppsetan, ritbúnað, breiðband og húsaleigu.

Umfram remote-Ninjo verður eisini roynt at fáa data/grafik frá øðrum veitara, t.d. Metdesk. Hetta fyri at gera móguleikarnar betri at gera veðurforsagnir, og eisini at tryggja, at tað eru onnur data, um okkurt teknisk brek er við data frá DMI. Tað er tó altíð móguleiki, at nýta veðurforsagnir sum er á netinum, men í vanliga arbeiðinum er neyðugt við betri amboðum.

Í neyðstöðum ella til tilbúgvindarendamál er ein fyrimunur, um tað er móguleiki, at ein veðurfrøðingur kann taka beinleiðis lut í tilbúgvindini á MRCC. Í dagliga virkinum er tó ikki neyðugt at vaktar-veðurtænasta er á MRCC.

Høvuðstovnurin verður miðdepil fyri fyrising, gransking, mátingum, KT, modelarbeiði og undirvísing og eisini við einari vaktar-veðurtænastu (sum kann nýtast til vaktarbeiði, undirvísing, KVF v.m.)

Vanliga vil á-vakt-veðurfrøðingur eisini hava móguleika fyri at gera annað arbeiði (gransking v.m.). Men í øllum førum skal tann, sum er á vakt, altíð raðfesta vaktartænastuna fremst.

Í stuttíðarhøpi er ikki roknað við einari krevjandi vaktarskipan sum 12-7-365, men meira 12-5-250, og so eykavakt, um veðrið ella onnur viðurskifti krevja tað.

7.4. Mátingar, data

Viðvíkjandi mátingum er tað avgerandi neyðugt, at mátingarnar, ið Vørn nú umsitur, verða meira samskipaðar við aðrar stovnar, serliga Landsverk og eisini við SEV, Havstovuna, Umhvørvisstovuna, Jarðfeingi og Atlantic Airways/Flogvøllin.

Ein móguleiki er, at Landsverk, sum hevur umfatandi veðurmátingar og aldumátingar, fær teknisku ábyrgdina av rakstri av mátingum, men tó so, at Veðurstovan hevur eftirlit við dygd av mátingum og ábyrgd av, hvar og hvørjar mátingar skulu gerast.

Øll data skulu verða “frí-data”, t.v.s. ókeypis á sama hátt sum á DMI: *“Nu skal DMI's data være gratis. Det er resultatet, efter en aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst. Frisættelse af vejr- og klimadata fjerner en barriere og giver muligheder i en verden, hvor data er det nye guld. Fuldt udfoldet vil frie vejr- og klimadata være en 24/7-service, så virksomheder og erhverv, iværksættere, kommuner, beredskaber og forsyninger kan basere deres forretning, drift og styresystemer på en sikker og troværdig leverance”. ... ” Hidtil har DMI taget betaling for de værdifulde data om vejr, klima og hav, men med den nye aftale er der nu afsat ialt 82 mio. kr. til, at alle kvit og frit kan få adgang. Og forventningen er, at investeringen hurtigt giver samfundsøkonomisk gevinst. ”*

Stovnurin skal menna samstarvið við aðrar fýroyskar stovnar sum Fróðskaparsetrið, Havstovuna, Umhvørvisstovuna, Landsverk, Jarðfeingi, KVF, Vørn/MRCC, Vága Floghavn/Atlantic Airways, Fiaskaaling, Búnaðarstovuna, SEV v.fl.

8. Tilmæli

Tað varð rættiliga skjótt greitt, at tað er stórir tørvur á einum fýroyskum veðurstovni, og vit vóna, at tað nú veruliga verður settur skjøtul á til gagn fyri tað fýroyska samfelagið.

Serstakliga er tað positivt, at tað finnast fólk í Fýroyum við røttu útbúgving og áhuga/ágrýtni, so møguleiki er at seta veðurfrøðingar/veðurkøn í starv, so eitt munagott stig kann takast fyri at fáa eina dagfórda, úbygda og nøktandi fýroyska veðurtænastu.

Vit havt fleiri fundir við fýroyskar stovnar/virki og hevir undirtøkan og stuðulin verið stórir, og uttan undantak meta teir, at tað kann verða til stórt gagn fyri fýroyska samfelagið at menna fýroyska veðurstovnin eftir fýroyskum leisti.

Vit hava havt samráðingar við DMI um endurskoðan og dagfóring av sáttmálanum, soleiðis, at tað verður møguleiki at gera veðurforsagnir her í Fýroyum á sama hátt sum á DMI, og at menna granskingararbeiðið t.d. við veðurmodellum, downscaling. Eftir ætlan verður hesin sáttmálin galdandi frá 1. juli 2019. Nýggi sáttmálin við DMI er í fyrstu atløgu næstan á sama kostnaðarstigi sum nú – tó eitt sindur bíligari. Men sáttmálin er nú gjórdur soleiðis, at tað verður lættari at gera sparingar her. Mett verður tó, at tað eisini við einari útygdari veðurstovu verður neyðugt við einum sáttmála við DMI ella annan veitara.

Vit hava havt fund við Vørn og fingið frágreiðing um, at teir við eini løjáttan í 2017 og sparingar av lønarupphædd hava fingið veðurstøðirnar kring landið dagfórda og sett upp tvær nýggjar veðurstøðir, á Eiði og Borðuni, so tað nú eru 6 veðurstøðir í Fýroyum. Á veðurstøðini á Boðanesi eru gjórdar stórar ábøtur á ognina, so hon nú er í rættiliga góðum standi.

Mett verður, at við núverandi rakstrarjáttan er møguleiki at reka núverandi skipan við 6 veðurstøðum, einari radiosondstøð á Boðanesi, avtalu við DMI ella annan veðurstovn v.m.

Fyri at fáa ein dagfórda veðurstovn verður neyðugt við nøkrum veðurfrøðingum og útreiðslur til servara-teldur og/ella mini-super-teldur v.m. Harumframt eru ynski um fleiri mátingar kring landið, bæði til kanningar og tilbúgving – og her møguliga fleiri veðurradarar, so tyrlutilbúgvingin verður betri og tryggari.

Vit hava gjórt eina fyribils meting av møguligari rakstrarætlan fyri komandi ár, sí fylgiskjal E. *Fyribils meting av møguligari rakstrarætlan fyri ein dagfórda veðurstovn.*

Tað verður soleiðis fyribils met, at vit við eini meirupphædd uppá góðar 3 mió kr., frá einari árliga upphædd á umleið 5 mió kr. til umleið 8 mió kr., kunnu fáa gongd á eina dagfórda, úbygda og nøktandi fýroyska veðurtænastu við betri og meira álítandi veðurforsagnum fyri allar Fýroyar og fýroysk áhugaðki, betri miðling og luttøku í kanningum og granskingum av veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum til gagn fyri tað fýroyska samfelagið.

Tað skal viðmerkjast, at her er ikki roknað við einari krevjandi vaktarskipan sum 24-7-365, men meira 12-7-365 og til byrjan 12-5-250 - so eykavakt, um veðrið ella onnur viðurskifti krevja tað. Um stovnurin skal hava vaktarskipan alt døgnið, verður leysliga met, at samlaði árliki kostnaðurin verður uml. 10 mió kr, sí fylgiskjal E.

8.1. Viðmerkingar til “Fyribils uppskot til rakstrarætlan fyrri ein dagfórðan veðurstovn”:

Ad 1) Høvuðsstovnur, høli

Tað verður mettt, at veðurstovnan í stóran mun er sjálvvirkin, men at høvuðsstovnurin vil hava ymsar útreiðslur til umsiting, lokalt KT, høli v.m. Tað finnast nýtilig høli, sum antin eigast av landi/høvuðsstovni ella kunnu leigast.

Ad 2) Veðurmenningarbólkurin

Tá ið veðurstovnan er byrjað, verður arbeiðið hjá veðurmenningarbólkurin tikið yvir av veðurstovni. Men fyrsta árið kann veðurmenningarbólkurin gera neyðugt arbeiði, til veðurstovnan rættiliga er komin í gongd.

Ad 3) Sáttmáli við DMI

Fyri at veðurstovnan kann gera munagott arbeiði bæði viðvíkjandi veðurforsagnir og gransking, er neyðugt við einum góðum samstarvi við aðrar veðurstovnar. Vit hava endurskoðað sáttmálan, sum Fiskimálaráðið hevur við DMI, og eftir ætlan verður hesin galdandi frá 1. juli 2019. Við nýggja sáttmálanum ber betri til at gera veðurforsagnir í Føroyum, og betri móguleikar at gera kanningar og veðurmodell í Føroyum. Tað eru eisini nú munandi betri móguleikar at broyta sáttmálan og uppsagnartíðirnar er eisini styttri, so tað er lættari at gera sparingar um Veðurstovnan yvirtekur partar av arbeiðinum hjá DMI.

Ad 4) Sáttmáli við annan veitara

Roknað verður við, at vit fáa onkra avtalu við Metdesk ella annan veitara, so Veðurstovnan hevur betri móguleikar at gera betri og meira álítandi veðurforsagnir. Hetta gevur eisini tryggleika um trupulleikar eru við data/grafikki frá DMI.

Ad 5) Radiosonderingar, rakstur/útbúnaður

Roknað verður við, at radiosonderingar halda áfram sum higartil. Av DMI verður sagt, at góðskan ikki er av tí besta, og verður Veðurstovnan at kanna, hvussu góðskan kann betrast.

Móguleikar fyri at gera veðurmátningar frá flogfórur, AMDAR (*Aircraft Meteorological Data Relay*) verður at kanna. So verður kanska móguleiki at fáa fleiri og betri mátningar og samstundis spara 50-100% av teimum dagligu radiosonderingunum (*2 um døgnið, kosta næstan 1 mió kr. um árið*). Kanska verður so eisini minni dálking av umhvørvinum.

Ad 6) Veðurstøðir, rakstur/útbúnaður - núverandi

Núverandi veðurstøðir eru dagfórðar í 2017 og mettt verður, at tær eru nøktandi til upprunaliga endamálið – betri mátningar og forsagnir fyrri havleiðirnar. Veðurstøðirnar fara framhaldandi at krevja útreiðslur til viðlíkahald og dagfórning umframt rakstur, men mettt verður, at tað kann gerast við núverandi rakstrarupphædd.

Ad 7) Aðrar veðurmátningar, veðurradari v.m.

Fleiri stovnar hava nevnt, at tað hevði verið virðismikið við fleiri mátingum, so betri móguleiki er at kortleggja vind, avfall v.m. kring landið. Mátningar verða samskipaðar við aðrar stovnar, og verða “frí-data”.

Fyri at hækka um trygdina hevur AA tikið sett upp ein veðurradara á Sornfelli, soleiðis, at betri móguleikar eru at meta um vandamiklan turbulens v.m. Tylrulflogskiparnir eru fegnir um veðurradaran, sum hevur “kollvelt” tylrulflogvingina í Føroyum. AA metir, at aðrir stovnar, virki og eisini vanlig fólk kunnu fáa stóra gleði av hesum data. Roknað verður við, at data sum frálíður kunnu síggjast av almenninginum.

Tað skal viðmerkjast, at vit (VMB) hava lagt stóran dent á at øll data eru “frí-data”, tá vit meta, at tað hevur størst gagn fyri samfelagið.

Sum nevnt í kapittul 4.3 røkkur radarin hjá Atlantic ikki Føroyar og Furuno.dk metir, at við trimum veðurradarum ber til at røkka allar Føroyar. Ein veðurradar er rættiliga kostnaðarmikil, frá umleið 1,3-2,0 mió kr. og tað verður ivaleyst neyðugt við einari serjáttan um fleiri veðurradarar skulu setast upp.

Um ein dagfórður veðurstovnur kann yvirtaka veðurradaran frá AA, er eitt mál fyri seg. Veðurradarin hjá AA var keyptur fyri umleið 2 mió kr.

Ad 8) Lønarútreiðslur

Ringt er at meta um lønarútreiðslur, tá stovnurin er um at mennast. Tað er ógvuliga viðkvæmt við einum stovni við so fáum fólki, sum hava førleikar sum veðurkøn/veðurfrøðingar, so tað er neyðugt at gera eina ætlan um, hvat skal gerast, um fólk fara í farloyvi, finna annað starv v.m. Vónandi eru ungfólk, sum vilja taka eina útbúgving sum veðurfrøðingar, men tað er ein tung útbúgving, sum tekur langa tíð, og tað kann tí verða neyðugt at nýta fólk, sum hava tikið eina líknandi útbúgving, t.d. havfrøðingar v.m.

Ad 9) Útbúnaður, skeið, ráðstevnur v.m. einstaklingar

Fyri at menna gransking verður neyðugt við góðum útbúnaði, luttøku í ráðstevnum, fundum v.m. Mett verður, at neyðugt verður við góðum samstarvi við aðrar veðurstovnar, t.d. DMI, bæði viðvíkjandi gransking og veðurforsagnir, t.d. luttøku í skeiðum fyri at fáa førleika sum vaktar-veðurfrøðingar eftir altjóða góðkenning (WMO).

Ad 10) Mini-super-teldur, kt-skipan, databasa

Roknað verður við, at stovnurin skal hava eina líknandi telduskipan, sum Landsverk hevur, t.v.s., at servara-teldur, mini-super-telda standa á einari teldu-miðstöð, sum granskarar og á-vakt-veðurfrøðingar kunnu nýta. Teldur til vaktartænastu og veðurmodell, skulu hava eina ávísa stødd og “frí-data” krevur eisini teldur av góðari góðsku.

Ad 11) Forrit, kt-hjálp, heimsiða

Tað verður ivaleyst neyðugt at keypa neyðug forrit, t.d. IBL og kt-hjálp og hjálp til heimasíðu, serliga í byrjanini.

Ad 12) Felagsskapir, WMO v.fl.

Tað eru fleiri felagsskapir, sum kundu verið viðkomandi at gerast limir í t.d. WMO, ECMWF og EUMETSAT. Men tað er sera kostnaðarmikið. Kostnaðurin fyri Danmark er umleið 85 mió kr. um árið. Tað er serliga EUMETSAT, sum er sera kostnaðarmikið, omanfyri 70 mió kr. Sjálvt um gjaldið er eftir tjóðarinntøku, verður tað rættiliga stórt. Her verður tí í fyrstu atløgu bert hugsað um limaskap í WMO. Mett verður, at tað í minsta lagi tekur eitt ár at fáa limaskap í WMO.

Ad 13) Ymiskt.

Tá stovnurin er nýggjur, er ikki lætt at meta um útreiðslur, og tí er neyðugt, at hava eina rættiliga stóra upphædd til ymiskt.

9. Ymisk skjöl, viðlagt:

1. “Veðurvánirnar fyrri Føroyar ...!” Um veðurtænastuna – hvussu hon kom í, hvussu hon hevur ment seg og hvussu hon virkar í roynd, 1998, Vagn Erik Michelsen. (11 síður)
“Veðurvánirnar fyrri Føroyar eftir Vagn Erik Michelsen.pdf”
2. Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um ræði á málum og málsøkjum (Yvirtøka av málsøkinum veðurtænasta). 13-03-2008. Er stytt í stødum. (3 síður)
“logtings-uppskot-2008mar-vedurtænasta.pdf”
3. Kunning til landsstýrið um yvirtøku av veðurtænastuni, 18-11-2008. (3 síður)
“um-yvirtøku-019.08 Skjal H-3.pdf”
4. Felags yvirlýsing í sambandi við yvirtøku av málsøkinum “veðurtænasta.”, marts 2009. (2 síður)
“Felags yvirlýsing í sambandi við yvirtøku av málsøkinum Veðurtænasta.pdf”
5. Samarbejdsaftale mellem Færøernes Fiskeriministerium (FF) og Danmarks Meteorologiske Institut, frá 1. apríl 2009. (9 síður, ikki alment)
“Samstarvsavtala FF og DMI.pdf”
6. Rakstrarjáttan fyrri veðurtænastuna, 2017 (1 síða)
“vedurtænastan-rakstrarjattan-2017-5.31.1.04+07.pdf”
7. Rakstrarjáttan fyrri veðurtænastuna, 2018 (4 síður)
“vedurtænastan-rakstrarjattan-2018-5.31.1.04+07.pdf”
8. Forskningsnettet bliver livline for DMI’s supercomputer i Island (3 síður)
“NORDUnet-DMI-TL-2015okt.pdf”
9. Undirskrivað skjal: “Veðurtænasta í Føroyum setan av arbeiðsbólki og lýsing av arbeiðssetningi”. (2 síður)
“Veðurtænasta-í-Føroyum-setan-av-arbeiðsbólki-og-lýsing-av-arbeiðssetningi-20180509.pdf”
10. Uppskot um nýggjan sáttmála við DMI: “Samarbejdsaftale mellem Fiskimálaráðið og Danmarks Meteorologiske Institut af 1. juli 2019”. (13 síður, ikki alment)
“FISK-DMI-samarbejdsaftale-2019jul01-FINALdraft-v0416.pdf”
11. Uppskot um nýggjan sáttmála við DMI: “AFTALE mellem Fiskimálaráðið og Danmarks Meteorologiske Institut vedr. bistand til Search And Rescue (SAR)”. (2 síður, ikki alment)
“ FISK-DMI-aftale-SAR-20190701-FINAL-draft-v0415.pdf”
12. Notat frá Vága Floghavn viðvíkjandi “Arbeiði við at meta um meldurin/turbulensin við Vága Floghavn eftir vanlukkuna við Golfstream flogfarinum hjá donsku verjuni”. (5 síður, ikki alment)
“meting-av-turbulensi-við-Vága-Floghavn.pdf”
13. Fundarupprit/-stikkorð frá ymsum fundum við veðurstovnar v.fl. mest á donskum og samskifti við Veðustovu Íslands. (26 síður, ikki alment) “upprit-frá-fundum-veðurstovnar-vfl-2018nov-2019mar.pdf”

Fylgiskjal A. Veðurtænasta í Føroyum, setan av arbeiðsbólki og lýsing av arbeiðssetningi

Undirritað 9. mai 2018. Mál 17/00054-15

Landsstýrið hevur raðfest stigvísa menning av føroyskari veðurtænastu, og í 2018 er játtanin hækkað við 300-túsund kr. til menning av arbeiðinum.

Við hesum verður ítøkiligt stig tikið til at seta niður ein arbeiðsbólk at gera eina ætlan um dagfórda, útbygda og nøktandi veðurtænastu í Føroyum. Ætlanin verður gjørd samsvarandi tí arbeiðssetningi, ið lýstur er niðanfyri.

Arbeiðsbólkur:

Landsstýrismaðurin innan málsøkið “veðurtænasta” hevur tikið avgerð um at seta hesi fólk í arbeiðsbólkin:

- Rúnar Alix Rasmussen, veðurfrøðingur, MSc
- Hanus Kjølbro, veðurráttgjafi, Sjóvá
- Bárður A. Niclasen, lektari í alisfrøði, Ph.D., Náttúruvísindadeildin, Fróðskaparsetrið
- Andras M. Poulsen, samskipari í tilbúgvingarmálum, Fiskimálaráðið
- Jóannes Heimustovu, samskipari, Vørn.

Rúnar Alix Rasmussen verður formaður í bólkinum. Væntast kann, at formaðurin í stóran mun umboðar bólkin í samskipti millum bólkin og myndugleikarnar, so sum Fiskimálaráðið og Vørn.

Fiskimálaráðið og Vørn tryggja, at bólkurin fær møguleika at samráðast ella samskipta formligt við DMI, IMO og NMI um møguligar loysnir - til góðkenningar av landsstýrinum.

Bygnaðarlaga verður bólkurin settur av Fiskimálaráðnum.

Bólkurin verður fíggaður av konto 5.31.1.07 á Løgtingsins fíggarlóg 2018: *Veðurtænastan (rakstrarjáttan)*.

Áðrenn skjótul verður settur á arbeiðið, skulu limirnir í arbeiðsbólkinum gera eina rakstrarætlan, ið fevnir um útreiðslusløg viðvíkjandi lønarsamsýning, skrivarahjálp, ferðing, ymsar tænar o.a. Henda rakstrarætlan skal góðkennast av Fiskimálaráðnum og Vørn, áðrenn farið verið til verka. Skjótast møguligt eftir góðkenning skal fíggarleiðarin í Fiskimálaráðnum og leiðslan á Vørn vegleiða limirnir í arbeiðsbólkinum um, hvussu farast skal fram ítøkiliga í sambandi við nýtslu av peningi til hetta arbeiðið.”

Arbeiðssetningur:

Arbeiðsbólkurin skal gera frágreiðing til landsstýrismannin, ið lýsir eina ætlan um dagfórda, útbygda og nøktandi veðurtænastu í Føroyum.

Frágreiðingin skal fevna um tilmæli innan hesi evni og øki:

1. Eina føroyska veðurtænastu, sum er lagað til føroysk viðurskipti og tørvin hjá føroyska brúkararum.
2. Gransking og undirvísing innan veðurfrøði og veðurlagsbroytingar við serstøkum atlitum at føroyskum viðurskiptum.
3. Menning av veðurmodellum fyri Føroyar (downscaling, í fyrstu atløgu mest við fokus á vind, hvirlur og turbulensi), eins og samskipan av føroyskum veðurmátungum.

4. Núverandi avtalur, sum Veðurtænastan og aðrir føroyskir stovnar hava við DMI, NMI ella aðrar veðurstovnar. Hvussu kunna hesar avtalur betrast og/ella broytast.
5. Menning av einari føroyskari heimasíðu við tilfari um veður og veðurtænastu burturav. Partur av hesum arbeiði kann eisini fevna um talgildan av gomlum viðkomandi tilfari.
6. Bygnaður. Hvørjir bygnaðarligir móguleikar eru:
 - í stuttíðarhøpi
 - í langtíðarhøpi. Dømi um móguleikar: “veðurtænasta í fríari vinnu (freelance)”, “ávakt-veðurfrøðingur”, “veðurtænastudeild”, “stovnur (høvuðssæti og deildir)”, aðrir móguleikar. Týðandi er, at bólkurin ikki viðgerð uppskot við atliti at landafrøði í Føroyum, men evnar uppskot til, ið ikki hava tilknýti til ávís øki í landinum.

Arbeidsbólkurin kann gera tilmæli um onnur evni, um mett verður, at tey hava týdning fyri at lýsa evnini.

Við hesum skrivi er arbeidsbólkurin settur at gera frágreiðing um dagfórda, nøktandi og útbygda veðurtænastu í Føroyum.

Arbeidsbólkurin skal koma við eini ávegis frágreiðing tann 1. oktober 2018.

Høgni Hoydal

Landsstýrismaður

Fylgiskjal B. Tíðindaskriv frá Fiskimálaráðnum um menning av føroysku veðurtænastuni

14. juni 2018

Landsstýrið hevur raðfest stigvísa menning av føroyskari veðurtænastu, og í 2018 er játtanin hækkað til menning av arbeiðinum.

Við hesum verður ítøkiligt stig tikið til hetta við setan av einum arbeiðsbólki, ið skal kanna ymsar móguleikar og gera eina frágreiðing til landsstýrismannin um eina ætlan um dagfórda, útbygda og nøktandi veðurtænastu í Føroyum.

Frágreiðingin skal fevna um tilmæli innan hesi evni og øki:

1. Eina føroyska veðurtænastu, sum er lagað til føroysk viðurskifti og tørvin hjá føroyska brúkarinum.
2. Gransking og undirvísing innan veðurfrøði og veðurlagsbroytingar við serstøkum atliti at føroyskum viðurskiftum.
3. Menning av veðurmodellum fyri Føroyar (downscaling, í fyrstu atløgu mest við høvuðsdenti á vind, hvirlur og turbulensi), eins og samskipan av føroyskum veðurmátum.
4. Kanning av móguligum sáttmálum, sum Veðurtænastan og aðrir føroyskir stovnar hava við DMI, NMI ella aðrar veðurstovnar. Hvussu kunna hesar avtalur betrast og/ella broytast.
5. Menning av einari føroyskari heimasíðu við tilfari um veður og veðurtænastu burturav. Partur av hesum arbeiði kann eisini fevna um talgildan av gomlum viðkomandi tilfari.
6. Bygnaður. Hvarjir bygnaðarligrar móguleikar eru:
 - í stuttíðarhøpi og í langtíðarhøpi.Dømi um móguleikar: “veðurtænasta í fríari vinnu (freelance)”, “á-vakt-veðurfrøðingur”, “veðurtænastudeild”, “stovnur (høvuðssæti og deildir)”.

Arbeiðsbólkurin kann eisini kanna onnur evni, um mett verður, at tey hava týðning fyri at lýsa økið. Tað er eisini roknað við, at bólkurin kann fara at gera ítøkiligar veðurforsagnir eftir einum føroyskum tillagaðum leisti. Hetta kann vónandi byrja heystið 2018 - í fyrsta umfari, tó móguliga bert sum ein stuttur tekstur.

Játtanin til veðurtænastuna fyri 2018 er 4,8 mió kr. Yvirtøkan av veðurtænastuni varð samtykt sambært løgtingslóg nr. 53 frá 7. juni 2008 og varð veðurtænastan yvirtikin frá DMI 1. apríl 2009.

Landsstýrismaðurin innan málsøkið “veðurtænasta” hevur tikið avgerð um at seta hesi fólk í arbeiðsbólkin:

Rúnar Alix Rasmussen, veðurfrøðingur, MSc

Hanus Kjølbro, veðurkøpur, Sjónum

Bárður A. Niclasen, lektari í alisfrøði, Ph.D., Náttúruvísindadeildin, Fróðskaparsetrið

Andras M. Poulsen, tilbúgvingsarsamskipari, Fiskimálaráðið

Jóannes Heimustovu, samskipari, Vørn.

Rúnar Alix Rasmussen verður formaður í bólkinum. Arbeiðsbólkurin er farin undir arbeiðið, og skal koma við eini ávegis frágreiðing tann 1. oktober 2018 við einum fyribils tilmæli til landsstýrismannin. Bólkurin heldur áfram við arbeiðinum alt árið og væntandi eisini í komandi ár.

Fylgiskjal C. Stutt frágreiðing frá Vørn um Veðurtænastuna

Yvirtikin 1. apríl 2009

Tá vóru tríggrir mans í starvi: Arnfinnur Jacobsen leiðari, Jógvan á Argjaboða og Leif Guðmundson.

Teir skipaðu seg sjálvir, hetta við:

- at senda upp sondu kl 11 og kl 23 UTC,
- heinta upplýsingar yvir uppringd sambandi frá Fugloy, Mykinesi, Akrabergi, Tórshavn kundi avlesast beinleiðis,
- passa sjálvvirkandi telefonsvaran, sum síðan tíðliga 2011 hefur ligið á telebutlaranum hjá Vørn Yviri við Strond.

Jógvan á Argjaboða gavst 31. juli 2011. Leif Guðmundson andaðist 04. mai 2014. Arnfinnur Jacobsen gavst 15. juni 2016.

Uppgáurnar hjá Jógvan á Argjaboða og Leif Guðmundson eftir at teir góvust, blivu partvíst loystar við útveiting til ANSNI.

Útveitingin til ANSNI vardi til ársskiptið 2015 – 2016.

Síðan tá hava 5-6 persónar í øðrum starvi hjá Vørn sent sonduna. MRCC hefur tikið sær av at innlesa á sjálvvirkandi telefonsvaran tlf:31 22 10 .

Síðan 2016 hefur verið arbeitt við at skifta útgerðina á mátistøðunum. Í august 2018 er so skift í Fugloy, Tórshavn, Mykinesi, og Akrabergi. Harafturat er nú ein mátistøð við Lorðanstøðina á Eiði og ein oman fyri Nólsoyarvita. Arbeitt verður eisini við seta upp myndatól við mátistøðirnar. Eiði og Tórshavn eru komin koyra. Myndirnar síggjast á www.vedrid.fo , men verða ikki goymdar.

Data verður sent sjálvvirkandi yvir GSM og goymt í databasa sum liggur hjá Vørn. Data er atkomuligt hjá øllum á heimasíðuni www.vedrid.fo

Á heysti 2017 bleiv Oddmar Kruse settur í starv sum teknikari hjá Vørn/MRCC. Hetta hefur Veðurstøðin/Veðurtænastan eisini notið gott av.

Annað:

Bygningurin hjá Veðurstøðini við Hoyvíksveg 69 í Tórshavn er høvuðsumvældur eftir yvirtøkuna. So sum skift vindeygu, bjálvaður, klædningur skiftur og innan er sett í stand og málað.

El.fo hefur leverað útgerð og staðið fyri arbeiðinum at seta upp nýggju mátistøðirnar.

Sondirnar iMet-4s eru keyptar frá InterMet í Suðurafrika. Byrjaðu við hesum modeli á vári 2018. Áðrenn var tað iMet-2. Plaga keypa 800 stk um árið. Seinast kostaði tað 78.000 EUR

Ballónir TA 700 og TA 300 verða nú keyptar frá Aage Christensen. Kostar uml 100.000 kr. um árið.

Fønix leverar eitt sett à 8 fløskir helium ca 5-6 vikur ímillum. Fløskuleiga fyri settið er góðar 2.000 kr um mánaðin og helium kostar um 44.000 kr fyri settið.

Avtalur:

DMI. Kostar umleið 1.900.000 kr um árið.

Søfartsstyrelsen DK: Eiði, Nólsoy, Mykinesi og Akrabergi. Kostar tilsamans umleið 26.000 kr um árið.

Leiga Fugloy kostar umleið 12.000 kr um árið.

Aðrar fastar útreiðslur eru t.d. SEV, olja og telefonlinjur

Fíggarár 2017, Veðurtænastan

		Roknskapur 2017	Játtan 2017
11	Lønir v.m.	335.321	936.000
14	Keypt av vörum og tænaſtum	2.831.036	3.464.000
15	Keypt av útbúnaði, netto	950.530	0
16	Leiga, viðlíkahald og skattur	60	0
19	Ymsar rakstrarútreiðslur	-3.813	0
21	Søla av vörum og tænaſtum	0	0
71	Innanh. flyt. millum almennar stovn. (útr)	143.434	0
75	Keyps-mvg	0	0
	Tilsamans	4.256.568	4.400.000

Fíggarár 2010, Veðurtænastan, Rakstur

		Roknskapur 2010	Játtan 2010
11	Lønir v.m.	1.207.676	1.236.000
14	Keypt av vörum og tænaſtum	3.259.058	2.474.000
15	Keypt av útbúnaði, netto	11.879	1.030.000
16	Leiga, viðlíkahald og skattur	31.679	0
63	Vanligar flytingarinntøkur	0	0
71	Innanh. flyt. millum almennar stovn. (útr)	96.146	0
75	Keyps-mvg	0	0
	Tilsamans	4.606.439	4.740.000

Fylgiskjal D. Kostnaðarætlan fyri høvuðsbólkar úr uppskoti um sáttmála við DMI

Úr uppskoti til nýggjan sáttmála millum Fiskimálaráðið og DMI, eftir ætlan galdandi frá 1. juli 2019

Aftaler	Fast basispris	Kommentar, kort beskrivelse
Kapacitets-omkostninger	485.201 kr.	Kapacitetsomkostninger dækker medfinansiering af DMI's bagvedliggende infrastruktur for at kunne drive et meteorologisk institut og levere ydelser til Færøerne. 1% af omkostninger.
Delaftale 1: Udsigter og varsler	997.559 kr.	farvandsudsigter 4 gange i døgnet 1-døgns landudsigst 3 gange i døgnet 5-døgns landudsigst 1 gange i døgnet
Delaftale 2: Interface til WMO	64.740 kr.	Videresendelse af måledata til det globale GTS-system (Global Telecommunication System)
Delaftale 3: Klimastatistik	64.740 kr.	Diverse klimastatistikker til Hagstovan, WMO m.fl.
Delaftale 4: Infrastruktur	125.000 kr.	remote-Ninjo til Færøerne
Delaftale 5: Data og modeller	50.276 kr.	Sikkerhed for at Færøerne er indenfor DMI's modelområde. Mulighed for at kunne få relevante data til Færøerne.
Total	1.787.516 kr.	

*Table 1. Samlede årlige udgifter til kapacitetsomkostninger og samtlige delaftaler, jf. rammeaftale. Såfremt delaftale 1 skulle ændres til 'nat+WHD+fe' vil omkostningerne, med basis i 2019 priser, blive reduceret med anslået ca. 315.000 kr. om året. Ved overgang til 'nat+WHD+fe.land' ville reduktionen, med basis i 2019 priser, være omkring 210.000kr. på årsbasis. **UPPSKOT.***

Fylgiskjal E. Fyribils meting av móguligari rakstrarætlan fyrri ein dagfórðan veðurstovn**Núverandi fíggarætlan:**

Rakstrarætlan í kr 1000	Æ	Æ	M	M	M
	2020	2021	2022	2023	"útbygd"
Núverandi fíggarætlan	4950	4950	4950	4950	4950

Broytingar í mun til núverandi

nr.	Virksemi	2020	2021	2022	2023	"útbygd"
1	Høvudsstovnur, høli	600	500	500	500	800
2	Veðurmenningarbólkur	-400	-500	-500	-500	-500
3	Sáttmáli við DMI/annan veðurstovn	-200	-350	-500	-500	-1.100
4	Sáttmáli við annan veitara	100	100	100	100	100
5	Radiosonderingar, rakstur/útbúnaður	0	0	0	0	0
6	Veðurstøðir – núverandi, rakstur/útbúnaður	0	0	0	0	0
7	Aðrar veðurmátningar, veðurradar v.m.	200	400	400	400	400
8	Lønarútreiðslur	2.100	2.100	2.100	2.400	4.000
9	Útbúnaður, ferðir v.m. einstakl.	300	250	200	200	300
10	Mini-super-teldur, kt-skipan, datagrunnur	400	300	300	300	400
11	Forrit, kt-hjálp, heimasíða	200	200	200	200	200
12	Felagsskapir, WMO v.fl.	0	100	100	100	300
13	Ymiskt	100	100	100	100	100
Útreiðslur, broytingar		3.400	3.200	3.000	3.300	5.000
Útreiðslur í alt		8.350	8.150	7.950	8.250	9.950

Talva C.1. Fyribils meting av móguligari rakstrarætlan fyrri komandi 4 ár fyrri ein dagfórðan veðurstovn og "útbygdan" veðurstovn við vaktarskipan 24-7-365. Øll tøl eru bert ein fyribils meting. "Æ" er ætlan og "M" er meting. Allir útreiðslur eru í 2020-peningi.

Tað skal viðmerkjast, at her er ikki roknað við einari krevjandi vaktarskipan sum 12-7-365, men meira 12-5-250, og so eykavakt um veðrið ella onnur viðurskifti krevja tað. Um stovnurin skal hava vaktarskipan alt døgnið 24-7-365 verður leysliga met, at samlaði árligi kostnaðurin so verður uml. 10. mió kr.

7) Viðvíkjandi veðurradara er ein tílíkur rættiliga kostnaðarmikil og vil krevja eina serjáltan.

Fylgiskjal F. Samskipti við stovnar, virki og felagsskapir

Í arbeiði okkara hevur verið eitt stórt samskipti við fleiri føroyskar stovnar og virki, umframt fundir og samskipti við viðkomandi stovnar í grannalondunum.

Her skal bert standard (eftir leisti) teldupostur sendir til stovnar, virki v.fl. takast við.

Standard teldupostur til stovnar, juni+august 2018

Subject: Menning av veðurtænastuni – fundir í viku 35/36

Sent til: KVF, sum er størsti miðlari av veðurtíðindum/veðurforsagnum í Føroyum, Atlantic Airways, Fiskaaling, Búnaðarstovan, Fróðskaparsetur Føroya, Havstovan, Jarðfeingi. Kringvarp Føroya, Landsverk, MRCC, SEV, Umhvørvisstovan/Orka og Vága Floghavn.

Hey,

Nú eru vit aftur byrjaðir eftir summarfrí og vóna, at vit kunnu fáa ein fund saman, har vit kunnu tosa um ymsar móguleikar og hoyra um hvønn áhuga og hugskot tit hava til ein góðan føroyskan veðurstovn, sí tíðindaskriv frá Fiskimálaráðnum 14 juni 2018, vedur.fo.

Vit hugsa okkum fundar í hesum tíðarskeiðum, t.d.:

...

Uppskot til fundarøð við føroyskar stovnar um “Menning av veðurtænastuni”. Frá veðurmenningarbólkinum (VMB) luttaka Bárður A. Niclasen, Rúnar Alix Rasmussen og móguliga onkur annar úr bólkinum eisini. Fundar verða á Fróðskaparsetur Føroya, Sjóvinnuhúsið, Vestara Bryggja 15, 100 Tórshavn.

Um tíðarskeiðið ikki passar hjá tykkum, vóna vit, at móguleiki er at finna eitt betri tíðarskeið.

Tað hevði verið gott um vit kundu fingið info áðrenn fundin, um

- í hvønn mun tit nýta veðurdata, nýta veðurforsagnir, hava ella hava havt sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata, veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag v.m.
- kt-skipan, teldur v.m.

Niðanfryi stutt status/yvirlit um hvussu tað gongur við arbeiðinum hjá Veðurmenningarbólkinum (VMB). Langt er á mál, men sjálvir halda vit nú, at tað gongur sera gott og spakuliga framá.

Vinarliga,

xx

Status primo august 2018. Menning av veðurtænastuni – info, update

Vit hava nú arbeiðt í nakrar fáar mánaðir, og eg haldi, at tað gongur sera gott. Serliga gott er, at tað nú finnast fleiri ungfólk, sum vilja arbeiða sum veðurfrøðingar í Føroyum – og kanska finst onkur annar aðrastaðni.

Men langt er á mál, og sum tað stendur í tíðindaskrivi frá Fiskimálaráðnum 14 juni 2018, vedur.fo: “.. Arbeiðsbólkurin er farin undir arbeiðið, og skal koma við eini ávegis frágreiðing tann 1. oktober 2018 við einum fyribils tilmæli til landsstýrismannin. Bólkurin heldur áfram við arbeiðinum alt árið og væntandi eisini í komandi ár. ...”

Vit hava gjørt eina fyribils verkætlan:

Hava havt fundir við KVF, DMI og Landsverk,

Rokna við, at vit ultimo august skulu hava fundar við fleiri føroyskar stovnar: Havstovan, Jarðfeingi, Havstovan, Umhvørvisstovan, Fiskaaling, SEV, Búnaðarstovan og Flogvøllurin/Atlantic umframt Vørn, Sjónam, Fróðskaparsetrið og “tey ungu”. Kanska eisini fundar við Føroya Tele/Elektron/Formula v.fl.

Kanska verður onkur fundur í útlandi medio september?

1. oktober 2018 eini ávegis frágreiðing við einum fyribils tilmæli til landsstýrismannin, sí vedur.fo.

Fra oktober til des. 2018: fundar við: DMI, IMO, DNMI. DR, TV2, (ECMWF, Belgingur ?), rapport, tilmæli v.m.

Tað er eisini roknað við, "at bólkurin kann fara at gera ítøkiligar veðurforsagnir eftir einum fýroyskum illagaðum leisti. Hetta kann vónandi byrja heystið 2018 - í fyrsta umfari, tó móguliga bert sum ein stuttur tekstur."

April 2019. Kanska nýggj avtalu við DMI – á 10-ára degnum fyri yvirtøkuna í 2009.

Nú vita vit ikki hvussu tilmæli verður, men eg kundi hugsað mær, at veðurmenningarbólkurin (VMB) heldur áfram, og at vit longu í komandi ár kunnu byrja við at seta veðurfrøðingar/veðurkønar, og at tey ungu fáa móguleika fyri at taka lut, um áhugi/móguleiki er til tað. Kanska er móguleiki eisini at koma á skeið uttanlanda fyri at fáa fýrleikar sum vakt-veðurfrøðingur. Eisini skulu vit hugsa um teldur og arbeiðspláss. rar,2018, primo august.

xx den 2018-06-15 12:31:

Hey,

Fiskimálaráðið hevur nú sett ein arbeiðsbólk, ið skal kanna móguleikarnar fyri at menna tí fýroysku veðurtænastuna, sí viðfest tíðindaskriv.

Hugsjónin er at fáa betri veðurvánir fyri allar Føroyar:

- veðrið á bygd og í bý,
- útlit fyri havleiðirnar um Føroyar,
- útlit fyri flogferðsluna,
- hálfu á vegakervinum,
- stuðul til bjargingartiltøk osfr.

Tað eru fleiri evni og øki, sum skulu kannast:

- 1) Eina fýroyska veðurtænastu, sum er lagað til fýroysk viðurskipti og tørvin hjá fýroyska brúkarinum.
- 2) Gransking og undirvísing innan veðurfrøði og veðurlagsbroytingar við serstøkum atlitum at fýroyskum viðurskiptum.
- 3) Menning av veðurmodellum fyri Føroyar (downscaling, í fyrstu atløgu mest við høvuðsdenti á vind, hvirlur og turbulensi), eins og samskipan av fýroyskum veðurmátum.
- 4) Kanning av móguligum sáttmálum, sum Veðurtænastan og aðrir fýroyskir stovnar hava við DMI, NMI ella aðrar veðurstovnar. Hvussu kunna hesar avtalur betrast og/ella broytast.
- 5) Menning av einari fýroyskari heimasíðu við tilfari um veður og veðurtænastu burturav. Partur av hesum arbeiði kann eisini fevna um talgildan av gomlum viðkomandi tilfari.
- 6) Bygnaður. Hvørjir bygnaðarlígr móguleikar eru:

í stutttíðarhøpi og í langtíðarhøpi.

Dømi um móguleikar: "veðurtænasta í fríari vinnu (freelance)", "á-vakt-veðurfrøðingur", "veðurtænastudeild", "stovnur (høvuðssæti og deildir)".

Tað er eyðsæð, at flogferðslan skal hava neyvar og serstakar veðurforsagnir, sum kanska ikki er so lætt at gera í Føroyum, sum støðan er nú. Men uppá sikt eru kanska vónir um betri forsagnir av mjørka, turbulensi, vindi v.m.

Tað er týðningarmikið fyri arbeiði okkara, at vit fáa eitt gott samstarv um veðurforsagnir fyri flogferðsluna, og skjóta vit upp, at vit fáa ein fund saman, har vit kunnu tosa um ymsar móguleikar og um ymisk áhugamál í hesum sambandi.

Fundurin verður kanska saman við øðrum stovnum, og verður ivaleyst á Fróðskaparsetur Føroya, t.d. stutt áðrenn ella stutt eftir summarfrítíðina.

Sum ein partur av okkara kanning vilja vit eisini fegin fáa at vita í hvønn mun tit (standard):

- nýta veðurdata, nýta veðurforsagnir, hava ella hava havt sáttmála við aðrar stovnar viðv. veðurdata, veðurforsagnir, kanningar um veður, veðurlag v.m.

Við vón um gott samstarv.

Vinarliga,

Xx

Standard teldupostur til stovnar, virki og felagsskapir, 28-03 til 03-04 2019

Subject: Veðurstova Føroya, komandi – hugskot, ynski og ráð

Hey xx,

Ætlanin er, at vit komandi ár skulu menna fýroysku veðurtænastuna og vónandi verður Veðurstova Føroya skjótt sett á stovn, sí niðanfryi.

Veðurmanningarbólkurin hevur virkað síðani juni 2018, og 5. oktobur 2018 handaði VMB "Ávegis frágreiðing og fyribils tilmæli" til Landsstýrismannin, sí niðanfryi.

Vit skulu nú gera "endaliga frágreiðing", síðst í apríl 2019, og í tí sambandi vilja vit fegin vita um tit hava nøkur hugskot, ynski ella ráð til Veðurstovu Føroya ella kanska onkrar viðmerkingar til okkara "Ávegis frágreiðing og fyribils tilmæli" frá okt. 2018 – kanska serliga um hugsjón, endamál og skipan av stovninum.

Best hevði kanska verið um vit kundi fingið eitt prát um tað, men ivasamt um tað er móguleiki fyri tí áðrenn frágreiðingin skal latast. Men "ynski/ráð" v.m. verður tikið upp aftur tá Veðurstova Føroya kemur at virka, so um tit ikki hava nøkur ráð/ynski nú kemur móguleikin seinni.

Vinarliga,

xx

Er sent til:

- Bóndafelag Føroya, Føroya Fiskimannafelag, Hiking.fo, Strandfaraskip Landsins, Visit Faroe Islands
- Dimma, in.fo/sosialurin, jn.fo, Norðlýsið, Norðoya Portalurin, Portal.fo, Sandoyar Portalurin, Suðuroyarportalin, Vágaportalurin
- Vinnuhúsið, Ferðavinnufelagið, Føroya Reiðarafelag, Handilsvinnufelagið, Havbúnaðarfelagið, Oljuvinnufelagið, Reiðarafelagið fyri Handilsskip,

Um onkur manglar, kunnu tit vinarliga siga frá til okkum.

News

<http://www.in.fo/news-detail/nu-skulu-vit-ikki-longur-spyrja-utlendingar-hvussu-vedrid-er-i-foeroyum/>

Veðurmanningbólkur (VMB)

Arbeidsbólkur settur av Fiskimálaráðnum:

Rúnar Alix Rasmussen, veðurfrøðingur, MSc, Runar.Alix.Rasmussen@vedur.fo

Hanus Kjølbro, veðurkønur, Sjó nátt, hanus@sjonam.fo

Bárður A. Niclasen, lektari í alisfrøði, Ph.d., Fróðskaparsetur Føroya, bardurn@setur.fo

Andras Marr Poulsen, tilbúgvingsarskipari, Fiskimálaráðið, Andras.Poulsen@fisk.fo

Jóannes Heimustovu, samskipari, Vørn, joannesh@vorn.fo

Skal kanna møguleikar og gera eina frágreiðing til Landsstýrismannin um eina dagførda, útbygda og nøktandi veðurtænastu í Føroyum, sí tíðindaskriv frá 14. juni 2018, <https://vedur.fo/menning/menu/news-20180614-ts-fra-fisk.html>
<https://vedur.fo/menning/menu/contact.html>

Veðurtænastan – sáttmáli við DMI.

Føroyska veðurtænastan var yvirtikin frá DMI tann 1. apríl 2009. Samstundis varð sáttmáli gjørdur við DMI um at halda áfram við at veita veðurtænastur til Føroyar. Hesin sáttmáli er enn galdandi. Verður vónandi dagfjørdur í mai 2019.

Ávegis frágreiðing og fyribils tilmæli frá VMB, 1-10-2018

5. oktober 2018 handaði VMB "Ávegis frágreiðing og fyribils tilmæli" til Landsstýrismannin:

<https://www.fisk.fo/fo/kunning/tidindi/landsstyrismadurin-fingid-handad-avegis-fragreiding-og-fyribils-tilmaeli-fra-vedurmenningarbolkinum/>

Frágreiðingin er mest grundað á kanningar av fjørleikum og tørvi í Føroyum og fyribils samráðingar við DMI. Tað verður mælt til, at Veðurstova Føroya byrjar sum skjótast, og tað verður mettt:

".. at við eini meirupphædd uppá góðar 3 mió kr., frá einari árliga upphædd á 4,8 mió kr. til umleið 8 mió kr., er møguleiki at fáa eina dagførda, útbygda og nøktandi føroyska veðurtænastu við betri og meira álítandi veðurforsøgnum fyri allar Føroyar og føroysk áhugaðki, betri miðling og luttøku í kanningum og granskingum av veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum til gagns fyri sjóvinnu, vinnu á landi, flogferðslu, tilbúgving og tað føroyska samfelagið sum heild."

Vit hava í ávegis frágreiðing í fyrstu atløgu havt samskipti/fundir við stovnar/virki, sum beinleiðis nýta veðurdata, gera granskingar innan veður/veðurlag og/ella gera veðurmátningar, umframt KVF, sum er størsti miðlari av veðurtíðindum/veðurforsøgnum í Føroyum: Atlantic Airways, Fiskaaling, Búnaðarstovan, Fróðskaparsetur Føroya, Havstovan, Jarðfeingi. Kringvarp Føroya, Landsverk, MRCC, SEV, Umhvørvisstovan/Orka og Vága Floghavn.

Ein føroyskur veðurstovnur - hugsjón, endamál og uppgávur

Hugsjónin er at gera bestu og mest álítandi veðurforsagnir fyri allar Føroyar og føroysk áhugaðki, miðla hetta á besta hátt umframt at menna og taka lut í kanningum og granskingum av veðri, veðurlagi og veðurlagsbroytingum til gagn fyri tað føroyska samfelagið.

Tað eru nógv evni og øki, sum hava áhuga og skulu raðfestast á besta hátt, so vit samfelagsliga fáa størsta ágóða við tí tilfeingi, sum tøkt er:

- betri veðurvánir fyri allar Føroyar - "Veðrið á bygd og í bý, "útlit fyri havleiðirnar um Føroyar", um háлку á vegakervinum, tilbúgving, stuðul til bjargingaráttøk o.s.fr., og seinni kanska eisini fyri onnur/øll føroysk áhugaðki,
- betri miðling av veðurforsøgnum til KVF og aðrar miðlar, appir til snildfon v.m.
- undirvísing í veðurfrøði í samstarvi við Fróðskaparsetrið og aðrar stovnar/skúlar ,
- granskingar um veðurlag í Føroyum, veðurlagsbroytingar, og teirra ávirkan í framtíðini,

- veðurlagsgransking innan framtíðar vatn-, vind- og sólorkupotentiali
- veðurmodel fyri Føroyar (downscaling, í fyrstu atløgu mest við fokus á vind, hvirlur og turbulens), men uppá sikt eisini meira neyva vitan um avfall kring landið, mjørka og hita
- samskipan av føroyskum veðurmátinum,
- talgilding av eldri veðurmátinum og annað áhugavert tilfar,
- skráseting av lokalum fyrbrigdum,
- heimasíðu v.m.

Hetta verður gjørt í samstarvi við føroyskar stovnar, virki og felagsskapir, við aðrar veðurstovnar umframt millumtjóða og altjóða felagsskapir.

Fyribils skráseting av veðurfyrbrigdum og vitan hjá veðurkønum kring landið

Hetta hevur stóran týðning og áhuga millum fólk, men er ikki beinleiðis arbeiði hjá VMB. Men fyrr byrjað verður, betri er, og krevur heldur ikki so stóra orku, so tað kann kanska/vónandi byrja í 2019. Heldur áfram í komandi árum.

Fylgiskjal G. Nakrar slóðir

Tað finst ein mongd av tilfari á netinum um veðurfrøði, veðurforsøgnir v.m. Her eru bert nakrar fáar slóðir, mest frá týðandi ella avvarðandi stovnum:

<p>World Meteorological Organization (WMO) er ein millumlanda samskipan, nú við 191 limalondum og økjum. CH-1211 Geneva 2, Switzerland</p>	<p>http://www.wmo.int</p>
<p>International Civil Aviation Organization (ICAO) The International Civil Aviation Organization (ICAO) is a UN specialized agency, established by States in 1944 to manage the administration and governance of the Convention on International Civil Aviation (Chicago Convention). 999 Robert-Bourassa Boulevard, Montréal, Québec H3C 5H7, Canada</p>	<p>https://www.icao.int</p>
<p>NORDMET NORDMET is co-operation between the Nordic National Meteorological Services in the field of Infrastructure. Aim is to achieve better cost efficiency by sharing resources in such areas as observation, information management, product development, production, training and education.</p>	<p>http://blog.fmi.fi/nordmet/ http://www.dmi.dk/nyheder/arkiv/nyheder-2018/september/klimaforandringer-noedvendiggoer-internationalt-samarbejde/</p>
<p>EIG EUMETNET is a grouping of 31 European National Meteorological Services that provides a framework to organise co-operative programmes between its Members in the various fields of basic meteorological activities.</p>	<p>http://eumetnet.eu http://eumetnet.eu/members-partners</p>
<p>EUMETSAT - MONITORING WEATHER AND CLIMATE FROM SPACE EUMETSAT is a global operational satellite agency at the heart of Europe. Our purpose is to gather accurate and reliable satellite data on weather, climate and the environment around the clock, and to deliver them to our Member States, to our international partners, and to users world-wide.</p>	<p>https://www.eumetsat.int</p>
<p>ECMWF European Centre for Medium-Range Weather Forecasts, Reading, UK samarbeiði millum 22 limalond í Europa. Vanliga tær veðurprognosur, sum verða mest nýttar her um leiðir.</p>	<p>http://www.ecmwf.int</p>
<p>Weather warnings: Europe</p>	<p>http://www.meteoalarm.eu</p>
<p>DMI Danish Meteorological Institute , Danmarks Meteorologiske Institut Lyngbyvej 100, DK-2100 Copenhagen Ø,</p>	<p>http://www.dmi.dk</p>

Tel. +45 3915 7500	
Veðurstofa Íslands Icelandic Meteorological Office (IMO) Veðurstofa Íslands Bústaðavegi 7-9, 108 Reykjavík, Sími 522 6000	http://www.vedur.is
Norsk Meteorologisk Institutt (NMI) Norwegian Meteorological Institute Det Norske Meteorologiske Institutt Blindern, 0313 OSLO. Allégaten 70, 5007 Bergen Langnes, 9293 Tromsø	https://www.met.no/
Yr samarbeiði millum NRK (Norsk Rikskringkastning (NRK) og NMI.	https://www.yr.no/